

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος Ἐννάτος

Συνδρομή ἰτησία: Ἐν Ἑλλάδι φρ. 10, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. 20.—Αἰσυνδρομαὶ ἀρχονται ἀπὸ 1 ἰανουαρίου ἑκάστου ἔτους καὶ εἶναι ἰτησίαι.—Γραφεῖον τῆς Διευθύνσεως: Ὁδὸς Σταδίου, 6.

20 Ἰανουαρίου 1880

Σφραγὶς τοῦ
ΑΡΜΟΣΤΟΥ ΚΡΗΤΗΣ
ἐν ἔτει 1823.

Τὸ πρωτότυπον τῆς ἀνωτέρω σφραγίδος, ὡς καὶ τὸ τοῦ «Γενικοῦ Φροντιστηρίου τῆς Οἰκονομίας» ἐν ἔτει 1823, τῆς δημοσιευθείσης ἐν τῷ 211 ἀριθμῷ τῆς Ἑστίας, ἐκοινοποιήθη ἡμῖν παρὰ τοῦ κ. Ἀλεξάνδρου Τομπάζη, οὗτινος ὁ πάππος διετέλεσεν ἀρμостὴς τῆς Κρήτης.

* *

Κατὰ μῆνα Ἰούνιον τοῦ 1821 ἔτους ὑψώθη τὸ πρῶτον ἐν τῇ περιωνύμῳ μὲν, πολυπαθεῖ δὲ νήσῳ τῆς Κρήτης ἡ τροπαιοῦχος σημαία τοῦ τιμίου Σταυροῦ.

Ἡ κατὰ τὰς ἀποφάσεις τῆς ἐν Ἐπιδαύρῳ Ἀ' ἐθνικῆς συνελεύσεως κατασταθεῖσα ἐν τῇ Ἑλλάδι Κυβέρνησις ἐν ἔτει 1822, ἀπέστειλεν εἰς Κρήτην διοργανιστὴν τὸν μακαρίτην Πέτρον Σκυλίτζην Ὀμηρίδην. Ὁ διοργανισμὸς συνετάχθη καὶ, ὑπογραφεῖς ὑπὸ τῶν συνελθόντων ἀντιπροσώπων τοῦ λαοῦ «ἐν Ἀρμένιοις τῇ 20 Μαΐου 1822», ἐδημοσιεύθη καθ' ὅλην τὴν νήσον, ὑπὸ τὸν τίτλον: «Προσωρινὸν πολίτευμα τῆς νήσου Κρήτης»· δυνάμει δ' αὐτοῦ ἡ ἐσωτερικὴ τῆς νήσου διοίκησις διεπιστεύθη εἰς ἓνα Γενικὸν Ἐπαρχον (τὸν Μιχαὴλ Κομνηνὸν Ἀφεντουλιῆφ) καὶ εἰς ἑξὶ Γενικὰ Φροντιστήρια (Ἐπιτροπάς), ἀπὸ ἐντοπίους συγκεκροτημένα καὶ ἔχοντα, ἰδίᾳ καὶ διακεκριμένως, ἕκαστον τὴν διεύθυνσιν ἑνὸς τῶν κλάδων τῆς ἐπὶ τόπου Διοικητικῆς ὑπηρεσίας (ἄρθρ. 15' καὶ 15' τοῦ Διοργανισμοῦ). Διὰ λόγους, ὧν ἡ ἐκθεσις εἶνε ᾧδε περιττὴ—ἄτε ἐκ τῶν ἐπισήμων ἐγγράφων, τῶν ἐν τῇ ἐμῇ συλλογῇ τῶν κατὰ τὴν ἀναγέννησιν τῆς Ἑλλάδος δεδημοσιευμένων, καταφανεῖς γινόμενους—ἡ θέσις τοῦ Γενικοῦ Ἐπαρχου κατηργήθη μετὰ παρέλευσιν ἔτους σχεδὸν κατ' ἀ-

πόρασιν δὲ τῆς ἐν Ἀστρεὶ Β' Ἐθνικῆς Συνελεύσεως, 18 Ἀπριλίου 1823, διωρίσθη ἐν μηνὶ Μαΐῳ τοῦ αὐτοῦ ἔτους Ἀρμостὴς ὁ μακαρίτης Ἑμμανουὴλ Τομπάζης, ἔχων παρ' ἑαυτῷ καὶ δύο Συμβούλους. Καὶ σύμβουλοι μὲν ἐξελέγησαν τότε οἱ κύριοι Ἀναγνώστης Ζαφειρόπουλος καὶ Ἀρόσος Μανσόλας· παραιτηθέντα δὲ τὸν κύριον Μανσόλαν ἀντικατέστησεν ὁ κύριος Ἀγαμέμνων Λύγερινός· ἀλλ' οἱ σύμβουλοι οὗτοι οὐδέποτε ἀπῆλθον εἰς Κρήτην, ἐνεκα τῆς δυσχερείας, ὡς φαίνεται, τῶν τότε περιστάσεων. Ὁθεν ὁ Ἀρμостὴς ἐνήργει μόνος τὰ τῆς τοπικῆς ἐκείνης διοικήσεως, ἔχων ἰδιαίτερον παρ' ἑαυτῷ Συμβούλιον τοὺς διευθύνοντας τὰ Γενικὰ Φροντιστήρια, ἅτινα ἀντὶ τῶν προτέρων ἔξ περιώρισεν εἰς τρία (τὸ τῶν Ἐσωτερικῶν, τὸ τοῦ Πολέμου καὶ τὸ τῆς Οἰκονομίας) διὰ νέου Ὁργανισμοῦ, εἰς τοῦ ὁποῖου τὴν σύνταξιν συνέδραμον οἱ δι' ἐπισήμου ἐγγράφου αὐτοῦ τοῦ Ἀρμостοῦ προσκληθέντες κύριοι: Στέφανος Κανέλλος, Γεώργιος Σπανιολάκης, Γεώργιος Καλόγνωμος, Νικόλαος Καλλέργης, Νεόφυτος Οἰκονόμος, Γεώργιος Καλαμαράς καὶ Ἰεσῖος Λάτρης. Τὸν ὀργανισμὸν δ' αὐτὸν κυρώσας διὰ τῆς ὑπογραφῆς του, «τῇ 15 Ἰουνίου 1823, ἐν Ἀρχοῦδενᾳ χωρίῳ τῆς ἐπαρχίας Ρεθύμνης» ὁ Ἀρμостὴς, ὑπέβαλεν ἔπειτα κατὰ τὴν τάξιν εἰς τὴν ἔγκρισιν τῆς Κυβερνήσεως.

Τῶν ᾧδε συνοπτικῶς ἐκτεθέντων τὰς λεπτομερείας δύναται ὁ βουλούμενος ν' ἀνεύρῃ ἐν τῇ ἀνωθι μνημονευθείσῃ συλλογῇ μου (Τόμ. Β', σελ. 83.—Τόμ. Γ', σελ. 99—147—καὶ Τόμ. Δ', σελ. 7—32).

Ὅτι δὲ ὁ ἀνωθι παρατεθεὶς τύπος καὶ ὁ ἐν τῷ ἀριθ. 211 τῆς Ἑστίας τῶν δύο σφραγίδων εἰσὶν ὁ μὲν τῆς τοῦ Ἀρμостοῦ, ὁ δὲ τῆς τοῦ ἐπὶ τῆς Οἰκονομίας Φροντιστηρίου, οὐδεμία μένει ἀμφιβολία, ὁπόταν μάλιστα, πρὸς ταῖς μνημονευθείσαις διατάξεις αὐτοῦ Ὁργανισμοῦ τῆς ἐνιαυσίου τοπικῆς Διοικήσεως τῆς Κρήτης, ἐπὶ Ἀρμостοῦ Μ. Τομπάζη, ληφθῇ ὑπ' ὅψει καὶ ἡ παρὰ τῇ οἰκογενείᾳ Τομπάζη διάσωσις αὐτῶν τούτων τῶν σφραγίδων.

Ἐν Ἀθῆναις, τῇ 9 Ἰανουαρίου 1880.

Α. Ζ. ΜΑΜΟΥΚΑΣ

Ἡ ἐπομένη διατριβὴ ἐγράφη ὑπὸ φιλανθρώπου καὶ λογίας κυρίας, ὑψηλὴν κατεχούσης θέσιν ἐν τῇ κοινῇ νίᾳ ἡμῶν, εὐχόμεθα δὲ ὑπὲρ τῆς πραγματοποιήσεως τῆς δι' αὐτῆς προτεινομένης ιδέας, ἣν ὡς εὐγενεστάτην ἔμπνευσιν ἀναγνωρίζομεν. Σ. τ. Δ.

Περὶ συστάσεως ἀδελφότητος

ΕΛΛΗΝΙΔΩΝ ΔΙΑΚΟΝΙΣΣΩΝ

Ἐν τῶν εὐγενεστέρων χαρακτηριστικῶν τοῦ νεωτέρου ἑλληνισμοῦ εἶναι ἡ πανταχοῦ παρατηρούμενη ῥοπὴ πρὸς τὴν εὐεργεσίαν καὶ τὴν φιλανθρωπίαν. Μεγάλα ποσὰ θυσιάζονται πρὸς παρηγορίαν τῶν πασχόντων καὶ περίθαλψιν τῶν δυστυχούντων, αἱ δὲ φιλάνθρωποι καὶ φιλόπτωχοι ἑταιρίαι καὶ τὰ ἰδρύματα πρὸς ἵασιν ἢ περίθαλψιν τῶν κακουχουμένων αὐξάνουσι καθ' ἑκάστην, οὐ μόνον ἐν ταῖς πόλεσι τοῦ ἑλληνικοῦ βασιλείου, ἀλλὰ καὶ ἐν Κωνσταντινουπόλει, ἐν Σμύρῃ, ἐν Θεσσαλονίκῃ, ἐν Ἰωαννίνοις, καὶ ἀπανταχοῦ ὅπου οἱ Ἕλληνες ἀποτελοῦσιν ἀριθμητικῶς ὁμάδα τινὰ ἱκανὴν νὰ ἐπαρκεσθῇ εἰς τὰς εὐγενεῖς τῆς καρδίας αὐτῶν ὁμᾶς.

Καίτοι ὅμως ἀνομολογοῦντες τὰς εὐαγγελικὰς ἀρετὰς τοῦ ἡμετέρου ἔθνους, ὀφείλομεν ν' ἀναγνωρίσωμεν ὅτι δὲν συνοδεύονται συνήθως ὑπὸ τοῦ αἰσθηματος ἐκείνου τῆς προσωπικῆς θυσίας καὶ τῆς ἀφοσιώσεως τοῦ ατόμου, ἥτις παρατηρεῖται εἰς τὰ ἔθνη τῆς Δύσεως, καὶ ἰδίως εἰς τ' ἀνέκοντα εἰς τὴν ῥωμαϊκὴν ἐκκλησίαν. Ὁ Ἕλλην θυσιάζει προθύμως μέρος, ἐνίοτε καὶ τὸ ὅλον, τῆς περιουσίας αὐτοῦ χάριν τῶν χηρῶν καὶ ὀρφανῶν, χάριν τοῦ πάσχοντος ἢ τοῦ πεινῶντος· σπάνια ὅμως τὰ παραδείγματα, καθ' ἃ ἄνδρες ἢ γυναῖκες ἀφωσιώθησαν προσωπικῶς εἰς ἀνακούφισιν τῶν κοινωνικῶν ἢ σωματικῶν πληγῶν καὶ εἰς ἐλάφρυνσιν τῶν δυσχερειῶν, ὅσας συνεπάγεται, ἐφ' ὅσον αὐξάνει ὁ πολιτισμὸς, ὁ ἐν τοῖς πολυανθρώποις κέντροις βίος. Ὁφείλεται ἄρα γε τοῦτο εἰς τὸ εὐστροφον καὶ ἀχρηστὸν ἄστατον τοῦ ἑλληνικοῦ πνεύματος, ὅπερ δυσκόλως δύναται νὰ ὑποβληθῇ εἰς τὴν περὶ θάρχεαν καὶ τάξιν, ἣν ἀπαιτοῦσιν ἔργα τοιαύτης φύσεως; Ὁφείλεται εἰς τὸ ὅτι ἡ θερμουργὸς ἐκείνη καὶ μέχρι φανατισμοῦ πίστις, ἥτις εἶναι ἐν τῶν γνωρισμάτων τῶν μοναχικῶν ταγμάτων ἐν τῇ Δύσει, εἶναι εὐτυχῶς ἄγνωστος παρὰ τοῖς ἡμετέροις μοναχοῖς καὶ παρὰ ταῖς μοναζούσαις γυναῖξιν;—Ὅπως δὲ ποτε, βέβαιον εἶναι ὅτι, τό γε νῦν ἔχον, δυσκολώτατον ἦθελεν ἀποβῆ, εἰ μὴ ἐντελὲς ἀδύνατον, ν' ἀνατεθῇ τοῖς κατοίκοις τῶν ἡμετέρων ἱερῶν μονῶν ἢ ἐκπλήρωσις τῶν χριστιανικῶν ἐκείνων καὶ κοινωνικῶν καθηκόντων, ἅτινα ἀπαντῶσιν ἐν ἄλλοις ἔθνεσιν. Ὁ μοναχὸς δυσκόλως ἤθελε πεισθῇ, καταλείπων τὴν Μονὴν αὐτοῦ, ν' ἀφιερωθῇ ἀντὶ ἐλαχίστης ἀντιμισθίας εἰς τὴν διδασκαλίαν τῶν παιδῶν, ὅπως συμβαίνει εἰς τόσας ἀποκέντρους καὶ μικρὰς κοινότητας τῶν Ἀλπεων ἢ

τῶν Πυρρηναιῶν· αἱ δὲ μοναχαὶ τῶν γυναικειῶν παρ' ἡμῖν μοναστηρίων, μόλις ἀποζῶσαι ἐκ τοῦ μικροῦ σιτηρεσίου, ὅπερ χορηγεῖται αὐταῖς, δὲν ἤθελον πεισθῇ, διασκορπιζόμεναι εἰς τὰς πόλεις τοῦ βασιλείου, ν' ἀναλάβωσιν ἔργον ὁμοιον ἐκείνου, ὅπερ ἀπὸ δύο καὶ ἐπέκεινα αἰῶνων ἀνέλαβον αἱ ἀδελφαὶ τοῦ ἐλέους, αἱ γνωσταὶ ἐν ταῖς πλείσταις τῆς Εὐρώπης χώραις διὰ τὰς ἀρετὰς αὐτῶν, τὴν ἀνεξάντλητον αὐταπάρνησιν καὶ τὴν πρὸς τὸν πλησίον ἀγάπην.

Δὲν ὁμιλοῦμεν, ἐννοεῖται, ἐνταῦθα περὶ τῶν ταγμάτων ἐκείνων, ἅτινα κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἥττον συνδεόμενα μετὰ τοῦ Ἰησοῦτισμοῦ, ἢ παρ' αὐτοῦ ἐμπνεόμενα, ἀποβλέπουσιν εἰς τὴν ἐμπέδωσιν καὶ διὰ παντὸς μέσου διάδοσιν τοῦ καθολικοῦ δόγματος καὶ τῆς καθολικῆς προπαγάνδας· ὁμιλοῦμεν περὶ τῶν ἀληθῶς χριστιανικῶν ἐκείνων ὁμᾶδων, αἵτινες, ἀψηφοῦσαι καὶ κόπους καὶ κινδύνους καὶ ὑπὸ μόνῃς τῆς πρὸς τὸν πλησίον ἀγάπης ἐμπνεόμεναι, εὐρίσκονται παντοῦ, ὅπου ὑπάρχει δυστυχία ἔχουσα ἀνάγκην παρηγορίας, ἢ ἀσθενῆς ἔχον ἀνάγκην περιθάλψεως. Τοιαῦτα εὐεργετήματα, ἀνεξαρτήτως πάσης ιδέας θρησκείας ἢ ἐθνικότητος παρέχουσιν ἰδίως αἱ ἀδελφαὶ τοῦ ἐλέους, ὧν τὸ τάγμα ἰδρύθη ὑπὸ τοῦ Ἀγίου Βικεντίου τοῦ Παύλου. Ἐπειδὴ δὲ ἦλθεν ὑπὸ τὸν κάλαμον ἡμῶν τὸ ὄνομα τοῦ ἐναρέτου τούτου ἀνδρός, σκιαγραφούμεν ἐνταῦθα διὰ βραχείων τὴν βιογραφίαν αὐτοῦ.

Ὁ Βικέντιος, ὁ γνωστὸς εἰς τοὺς μεταγενεστέρους ὑπὸ τὸ ὄνομα Ἀγ. Βικέντιος τοῦ Παύλου, ἐγεννήθη ἐν τῇ μεσημβρινῇ Γαλλίᾳ κατὰ τὸ 1576. Ἐξ οἰκογενείας ἀπλοῦ γεωργοῦ καταγόμενος ἠδυνήθη, ὑπὸ ἐκτάκτου ἐπιμελείας καὶ ἀγάπης πρὸς τὴν μάθησιν κατεχόμενος, νὰ δαπανήσῃ χρόνον τινὰ εἰς μελέτας θεολογικὰς· γενόμενος δ' ἐτῶν εἴκοσι καὶ τεσσάρων ἐχειροτονήθη ἱερεὺς. Τὰ πρῶτα τῆς ἱερωσύνης αὐτοῦ ἔτη διήλθον ἐν σχετικῇ ἀφανείᾳ· γνωστὸν μόνον εἶναι ὅτι ἐκτοτε ἐδείκνυε θερμὰς τάσεις πρὸς θεραπείαν καὶ ἀνακούφισιν τῶν πασχόντων, πρὸς ἀνάπτυξιν καὶ ἠθικοποίησιν τοῦ λαοῦ, πρὸς ἐμπέδωσιν τῶν χριστιανικῶν ἀρετῶν, ἃς ἐθεώρει βᾶσιν καὶ κρηπίδα τῆς εὐδαιμονίας τῶν κοινωνικῶν.

Εἰς ἐκ τῶν βιογράφων αὐτοῦ διηγεῖται ὅτι ἐπισκεφθεὶς ποτε κάτεργον, ἐν ᾧ ἐκρατεῖτο σιδηροδέσιμος ἀνὴρ προβεβηκώς, οὐτινος ἡ φυλάκισις κατέστρεφεν ἐντελὲς πολυμελὲς καὶ δυστυχιστάτην οἰκογένειαν, συνεκινήθη τοσοῦτον ἐκ τῆς ἀφρηήσεως τοῦ ἐκτάκτου τούτου δυστυχήματος, ὥστε ὠφελήθεις ἐκ τῆς ἀπομακρύνσεως τοῦ δεσμοφύλακος, ἔλαβεν αὐτὸς τὴν θέσιν τοῦ κρατουμένου, τοῦτον δὲ κατώρθωσε νὰ φυγαδεύσῃ.

Πρόσφορον καὶ κύριον μέσον, ὅπως ἐκπληρώσῃ τὰς εὐσπλαγχνούς αὐτοῦ διαθέσεις, ἐθεώρησεν

ὁ Βικέντιος τὴν χρησιμοποίησιν τοῦ γυναικειοῦ φύλου, οὐτινος ἡ εὐμάλακτος καὶ τρυφερὰ καρδιά κατανοεῖ πληρέστατα τὴν πρὸς τὸν πενόμενον, τὸν δυστυχούντα καὶ τὸν πάσχοντα ἀγάπην. Διὰ τοῦτο, ἐν μέσῳ τῶν ἄλλων ἰδρυμάτων αὐτοῦ ὑπὲρ τῶν φυλακισμένων, ὑπὲρ τῶν γερόντων, ὑπὲρ τῶν ἐκθέτων παιδῶν, μεγίστην καὶ πρωτεύουσαν κατέχει θέσιν ἡ ὑπ' αὐτοῦ ἰδρυθεῖσα ἱερατικὴ ἀδελφότης τῶν Ἀδελφῶν τοῦ ἐλέους, κύριον τῶν ὁποίων ἔργον προετέθη ἡ ὑπηρεσία τῶν ἀσθενῶν καὶ ἡ δωρεὰν ἐκπαίδευσις τῶν πτωχῶν κορασίων. Ἡ ἀδελφότης αὕτη ἰδρύθη περὶ τὸ 1630· αἱ δὲ ὑπηρεσίαι, τὰς ὁποίας δὲν ἔπαυσε παρέχουσα καὶ ἐν πολέμῳ καὶ ἐν εἰρήνῃ, ἡ ἀγάπη καὶ ὁ σεβασμὸς διὰ τὰς ἀδελφαὶ τοῦ ἐλέους ἐμπνέουσιν, ἀνεξαρτήτως πάσης ιδέας θρησκείας ἢ πολιτικῆς γνώμης, κατέστησαν τὸ ὄνομα τῆς περιωνύμου ταύτης ἀδελφότητος γνωστὸν καὶ προσφιλές, καὶ εἰς αὐτὰ ἀκόμη τὰ μᾶλλον ἀπόκεντρα τῆς Δύσεως καὶ ἰδίως τῆς Γαλλίας χωρία. Ἀπὸ τῆς ἐποχῆς ἐκείνης ἀρχεται σειρά ἰδρυμάτων πρὸς θεραπείαν τῶν ποικίλων κοινωνικῶν ἀναγκῶν. Τῇ συνδρομῇ τοῦ μεγάλου καρδινάλιου Ῥισελιέ, ὁ Βικέντιος πείθει τοὺς ἐπισκόπους νὰ ἰδρῶσιν συλλαλητήρια, ὅπως προετοιμάζωσι τοὺς νέους διὰ τὴν ἱερωσύνην, ἔπειτα ἐπιτυχᾶναι τὴν νομοθέτησιν νοσοκομείων διὰ τοὺς καταδίκους, πτωχοκομείων διὰ τοὺς γέροντας· κατὰ τὸ 1637 ἰδρύεται, τῇ πρωτοβουλίᾳ τοῦ Βικεντίου, τὸ μέγα νοσοκομεῖον, τὸ γνωστότατον καὶ σήμερον ὑπὸ τὸ ὄνομα τῆς Σαλπेत्रιέρης, εἴτα ἡ ἀδελφότης τῶν φιλοπτύχων κυριῶν.—Ὁ λόγος τοῦ, θερμουργὸς καὶ νευρώδης, κινεῖ τὸν ζῆλον καὶ τῶν μᾶλλον ψυχρῶν, ὁ δὲ βίος αὐτοῦ προτάσσεται ὡς παράδειγμα βαθείας πεποιθήσεως εἰς πᾶν ὅ,τι μέγα καὶ εὐγενές, ἀλλὰ συγχρόνως καὶ ἐκτάκτου μετριοφροσύνης. Αἱ πράξεις τοῦ Βικεντίου ἐδικαιολόγησαν τοὺς ἐξῆς ὥραίους λόγους, οὓς ἔγραψε περὶ αὐτοῦ ὁ Αἰμὲ Μαρτίνος, ὁ διάσημος γάλλος ἱστοριογράφος.

«Πανταχοῦ ἐνθα ἡ ἀνθρωπότης φαίνεται πάσχουσα δύναται τις μετὰ πεποιθήσεως ν' ἀναζητήσῃ καὶ βεβαίως θέλει ἀνεύρει τὸν Ἀγ. Βικέντιον τοῦ Παύλου· ἐνταῦθα μὲν ἀναλαμβάνει ἔργον ἀποστόλου πρὸς τοὺς στρατοὺς, καὶ προσπαθεῖ νὰ γλυκάνῃ διὰ τῆς θρησκείας τὰ ἦθη τῶν στρατιωτῶν καὶ νὰ καταστήσῃ αὐτοὺς ἥττον σκληροὺς πρὸς τὸν βεβαρημένον λαόν· ἀλλὰ λαχοῦ συνάξει συνδρομὰς, ὅπως πέμψῃ αὐτὰς εἰς τὰς ὑπὸ τοῦ πολέμου καταστρεφόμενας μεθορίας ἐπαρχίας, συνδρομὰς αἵτινες συμποσύνται εἰς ἑκατομύρια. Τὸ ἄσημον τέκνον τῆς Λάνδης κατώρθωσε ν' ἀναγνωρισθῇ ἡ ἀποστολὴ αὐτοῦ ὑπὸ τῶν ἰσχυρῶν τῆς γῆς καὶ νὰ κατασταθῇ ὁ γενικὸς ὑπουργὸς τῆς δημοσίου φιλανθρωπίας. Καθ' ἣν δὲ στιγμὴν παρέδιδε τὸ πνεῦμα

εἰς τὸν Πλάστην (27 Σεπτεμβρίου 1660). ἕτερος ἥττον αὐτοῦ μετρούμενος, δὲν ἤθελε διστάσει νὰ βεβαιώσῃ ὅτι οὐδεὶς ἐπὶ τῆς οἰκουμένης ἔζη κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην ἀνὴρ, δυνάμενος ν' ἀνακηρυχθῇ εὐεργέτης τοσοῦτον μεγάλου ἀριθμοῦ ὁμοίων αὐτοῦ».

Τοιοῦτος ἐν συντόμῳ ὁ βίος τοῦ ἐναρέτου τούτου ἀνδρός, ὃν μετὰ δικαίας ὑπερηφάνειας ὑποδεικνύει ἡ δυτικὴ ἐκκλησία ὡς παράδειγμα χριστιανικῆς ἀρετῆς καὶ ἀπεράντου αὐταπαρνήσεως. Ὁμολογουμένως δὲ ἡ ἑταιρία τῶν ἀδελφῶν τοῦ ἐλέους, ἐφ' ὅσον ἐξακολουθεῖ βαδίζουσα ἐπὶ τὰ ἔχνη τῆς τοῦ ἱδρυτοῦ πορείας, θέλει ἐπισύρει τὰς εὐλογίας καὶ εὐχὰς τῆς πασχούσης ἀνθρωπότητος.

Ἡκούσαμεν πολλάκις εὐγενεῖς καρδίας ἀνερευνώσας ἐὰν δὲν ἦτο δυνατόν νὰ ἰδρῶθῃ καὶ παρ' ἡμῖν ὁμοίον τι σῶμα, ἔχον ἴδιον καθῆκον τὴν φροντίδα τῶν ἀσθενῶν καὶ τὴν νοσηλείαν τῶν πασχόντων, ἀποτελούμενον ἐκ μελῶν καταβαλλόντων τὴν ἰδίαν αὐτῶν προσωπικὴν ἀρωγὴν, ἀνευ ὕλικῆς τιμῆς ἀπολαύσεως, καὶ ἀφιερώντων τινὰ τῆς ζωῆς αὐτῶν ἔτη εἰς τὸ γλυκύτατον καὶ χριστιανικὸν τῆς φιλανθρωπίας ἔργον.—Θεωροῦμεν τὸ πρᾶγμα λίαν δύσκολον, οὐχὶ ὅμως καὶ πάντῃ ἀδύνατον, ἐὰν ἤθελε καταβληθῇ προσπάθειά τις, ὅπως συναρμοσθῇ πρὸς τὰ παρ' ἡμῖν ἦθη καὶ τὰς ἀνάγκας τῆς ἡμετέρας κοινωνίας.—Ἡ διὰ τοῦ ὑψηλοῦ δόγματος τῆς χριστιανικῆς θρησκείας χειραφέτησις τῆς γυναικὸς ἔφερεν ὅλως διάφορα ἐν τῇ Δύσει ἢ ὅ,τι ἐν τῇ Ἀνατολῇ ἀποτελέσματα. Ἐκεῖ μὲν ἐθεωρήθη ἡ γυνὴ χειραφετηθεῖσα, ὅπως διὰ τοῦ κάλλους, τῆς χάριτος καὶ τῆς εὐφυΐας αὐτῆς προκαλέσῃ τὸν θαυμασμόν καὶ ἐμπνεύσῃ ἱπποτικὰς ἀρετὰς· τοιοῦτον ἰδίως χαρακτῆρα ἔσχε κατὰ τὸν μεσαιῶνα ἡ σύζυγος τοῦ ἱπποτοῦ, ἡ προσδεδεῖσθαι εἰς τοὺς ἐνόπλιους ἀγῶνας καὶ τὰς μοναχίας, ἡ παροτρύνουσα τοὺς λάτρεις αὐτῆς εἰς τοὺς κατὰ τῶν ἀπίστων πολέμους καὶ ἡ δεχομένη ἐν τῇ μεγαλοπρεπεῖ ἑπαύλει τοὺς βασιλεῖς καὶ μεγιστάνας. Ἡ τάσις αὕτη παρήγαγε τὸ παρατηρούμενον σήμερον ἀποτέλεσμα· αἱ γυναῖκες δύνανται, ἐν ταῖς καθολικαῖς ἰδίως χώραις, νὰ διαιρεθῶσιν εἰς δύο τάξεις· αἱ μὲν ἀνήκουσιν εἰς τὴν ἐξωτερικὴν, οὕτως εἰπεῖν, κοινωνίαν, καὶ προσέχουσιν ἐπὶ εὐφυΐᾳ, ἐπὶ χάριτι, ἐνίοτε δὲ καὶ ἐπὶ πολυμαθείᾳ· αἱ δὲ διατελοῦσιν ἀφωσιωμέναι ἰδίως εἰς τὴν λατρείαν τοῦ Χριστοῦ καὶ τὴν ἐκπλήρωσιν τῶν τύπων τῶν ἐπιβαλλομένων εἰς τὴν ἐν ταῖς κόλποις τῆς ἐκκλησίας μετάνοιαν. Ἀλλὰ καὶ ἐν τῇ μιᾷ καὶ ἐν τῇ ἄλλῃ περιπτώσει (ἐννοεῖται δὲ ὅτι ὁμιλοῦμεν λίαν γενικῶς καὶ ὅτι ὑπάρχουσι καὶ πλεῖσται ὡς πρὸς τοῦτο ἐξαιρέσεις) καὶ τῶν μὲν ἢ ἀφοσιώσεως πρὸς τὴν καλλιέργειαν τῆς διανοίας ἢ τῶν κοινωνικῶν χαρίτων, καὶ τῶν δὲ ἢ ἀπο-

κλειστική εις τὰ θρησκευτικά καθήκοντα ροπή απορροφῶσιν ἅπαντα τὸν χρόνον καὶ ἐπιβάλλουσι τόσους κόπους, ὥστε καθιστῶσι δύσκολον τὴν ἐκπλήρωσιν τῶν καθαρῶς οἰκογενειακῶν φροντίδων, καὶ ἀπομακρύνουσι τὴν γυναῖκα τῆς διευθετήσεως τῶν ἀποβλεπόντων ἰδίως τὰ τῆς οἰκίας καὶ τῆς οἰκογενείας αὐτῆς. Ἀπ' ἐναντίας ἐν Ἀνατολῇ ἡ χειραφέτησις τῆς γυναίκος, καταστήσασα αὐτὴν συμπάρεδρον καὶ συνεργάτιδα τοῦ ἀνδρός, ἔσχευεν ὡς ἀποτέλεσμα νὰ χρησιμοποίησιν τὰ αἰσθητάματα τῆς καρδίας αὐτῆς ὑπὲρ τῆς ἀναπτύξεως καὶ εὐμερείας τῆς οἰκογενείας. Ἐν ᾧ ὁ ἀνὴρ καταγίνεται εἰς τοὺς ἀγροὺς, ἢ εἰς τὸ ἐμπόριον, ἢ εἰς τὴν ναυτιλίαν, ἢ Ἑλληνὶς γυνὴ πρῶτιστον καὶ κύριον μέλημα ἔχει τὴν φροντίδα τῆς οἰκίας καὶ τῶν τέκνων, καὶ διευθύνει σχεδὸν ἀμερίστως τὰ τοῦ ἐσωτερικοῦ τῆς οἰκίας, πληροῦσα οὕτω τοὺς πόθους αὐτῆς περὶ εὐεργητικότητος τινος εἰς τὰ τοῦ βίου, καὶ εὐρίσκουσα στάδιον εὐρύ, ὅπως ἀνακουφίσῃ τὰς εὐγενεστέρους τῆς καρδίας ὁρμᾶς. Ἡ ἀντίθεσις αὕτη, ἣν ἐχαράξαμεν λίαν εὐρέως καὶ χωρὶς ν' ἀξιῶμεν ὅτι εἶναι ἀκριβὲς καθ' ὅλας αὐτῆς τὰς λεπτομερείας, ἐξηγεῖ διατὶ δὲν εἶναι οὕτε τόσον εὐκόλον οὕτε ἴσως τοσοῦτον ἀναπόφευκτον νὰ ἰδρυθῇ παρ' ἡμῖν σωματεῖον, ἔχον ἀποκλειστικὸν ἔργον τὴν φιλανθρωπίαν, ὅπως ἐκτελοῦσιν αὐτὴν αἱ ἀδελφαὶ τοῦ ἔλεους. Ἐκάστη παρ' ἡμῖν οἰκογένεια ἀποτελεῖ σύνδεσμον μέγαν ἢ μικρόν, πτωχὸν ἢ πλούσιον, ἀλλ' ἐν τῷ ὁποίῳ ἕκαστον μέλος, ἔχον ἴδιον προσορισμὸν καὶ ἴδιαν ἐνέργειαν, συμπράττει εἰς τὴν ἀρμονικὴν τοῦ ὅλου προαγωγὴν. Ἐπειδὴ δὲ ἡ κοινωνία εἶναι εἰσέτι μικρὰ καὶ ὀλιγάριθμος, δὲν εἶναι εὐκόλον νὰ εὐρηγῇ τὰ μέλη αὐτῆς καὶ ἰδίως γυναῖκας, τοσοῦτον ὀλίγον ἀσχολουμένας εἰς τὰ οἰκιακά καθήκοντα, ἢ τοσοῦτον ἀνωτέρας πάσης ἀνάγκης, ὥστε νὰ δύνανται ν' ἀφοσιωθῶσιν ἀνεὺ ἀπολαύσεως τινος εἰς τὸ εὐγενὲς τῆς φιλανθρωπίας στάδιον. Ἡδύνατο ὅμως νὰ προέλθῃ καλὸν μέγα, ἐὰν ἡ τοιαύτη ἐταιρεία κατηρτίζετο εἰς τρόπον, ὥστε ἀφ' ἑνὸς μὲν νὰ ἐπιβάλλῃ ὅσον τὸ δυνατόν ὀλιγώτερους περιορισμοὺς εἰς τὰ μέλη αὐτῆς, ἀφ' ἑτέρου δὲ νὰ ἔχῃ ἱκανοὺς χρηματικοὺς πόρους, ὥστε νὰ δύνανται νὰ παρέχῃ τὴν ἀναγκαίαν διατήρησιν εἰς ὅσας δὲν ἤθελον δυνήθῃ ἀνεὺ τούτου ν' ἀφιερῶσιν τὴν ἐργασίαν αὐτῶν. Παράδειγμα εὐγενὲς τοῦ τί δύναται ἐν κρίσει ὡρᾶ ἡ ἀτομικὴ πρωτοβουλία ἔστω τὸ γενόμενον κατὰ τὸ 1854 ἐν Ἀγγλίᾳ. Ὁ κριμαϊκὸς πόλεμος εἰχεν ἀρχίσαι ἐκ τῶν ἀσθενειῶν δὲ καὶ ἐκ τῶν μαχῶν ἀπέθνησκον χιλιάδες στρατιωτῶν εἰς τὰς ἐλώδεις πεδιάδας τῆς Δοδρούτσας ἢ ἐπὶ τῶν παραλίων τῆς Ταυρικῆς χερσονήσου. Ἀγγλίδες τινὲς συνέλαβον τότε τὴν εὐγενῆ ιδεάν νὰ τρέξωσιν εἰς βοήθειαν τῶν πασχόντων, καὶ ὑπηρετοῦσαι αὐτοπροσώπως τοὺς ἀδελφούς καὶ

συμπατριώτας αὐτῶν, δαπανῶσαι ἐκ τῶν ἰδίων καὶ ἐξ ὧν ἡ ἰδιωτικὴ φιλανθρωπία ἤθελε χορηγήσῃ αὐταῖς μέσων, νὰ μετριάσωσιν ὀλίγον τὰ φοβερά δεινὰ. ὅσα ὁ πόλεμος ἐκείνος παρήγαγε. Μετὰ θαυμαστῆς αὐταπαρνήσεως ἐξεπλήρωσαν τὸ ἔργον τοῦτο, ἡ δὲ ἱστορία εὐγνωμοῦσα πρὸς ὅλας τὰς εὐγενεῖς ἐκείνας καρδίας διασώζει ἰδίως τὸ ὄνομα μιᾶς ἐξ αὐτῶν, τῆς Miss Nightingale.

Τοιαῦτα τ' ἀποτελέσματα τῆς ἰδιωτικῆς ἐνεργείας καλῶς ἐννοουμένης καὶ καλῶς διευθυνομένης. Ἀλλὰ καὶ κατὰ τὸν τελευταῖον ῥωσοτουρκικὸν πόλεμον πλεῖστοι Ῥωσσοῖδες, ὧν πολλοὶ ἀνήκουσαι εἰς εὐγενεστάτας οἰκογενείας, δὲν ἐδίστασαν, ἐνδύμεναι τὸ μελαγχροινὸν φόρεμα τῶν νοσοκόμων καὶ ὑποβαλλόμεναι εἰς τοὺς περὶ αὐτῶν διαγραφόμενους κανόνας, ν' ἀφοσιωθῶσιν εἰς τὴν περίθαλψιν τῶν πασχόντων καὶ τῶν τραυματιζομένων καὶ ἐν ὧραις δειναῖς, ἐν μέσῳ τοῦ κρότου τοῦ τηλεβόλου καὶ τῶν οἰμωγῶν τῶν ἀποθνησκόντων, πλεῖστοι ἔτυχον παρηγορίας καὶ περιθάλψεως παρὰ τῶν ἀξιοθαυμάστων καὶ ἐναρέτων τούτων γυναικῶν.

Ἡ Ἑλλὰς εἶναι τὸ μόνον κράτος τῆς Εὐρώπης, τὸ ὁποῖον στερεῖται τοιοῦτου φιλανθρωπικοῦ σωματείου, καὶ νομίζω ὅτι πᾶς Ἕλλην πρέπει τὴν ἑλλειψιν ταύτην νὰ θεωρῇ μετὰ λύπης.

Ἐν τῇ ὁρθοδόξῳ ἐκκλησίᾳ ὑπῆρχον ἄλλοτε αἱ διακόνισσαι, αἵτινες ἐκλεγόμεναι ἐκ γυναικῶν προβεβηκυίας μᾶλλον ἡλικίας, εἶχον ἴδιον ἔργον τὴν φροντίδα τῶν ἀσθενῶν καὶ τῶν πασχόντων καὶ τὴν διδασκίαν καὶ ἐπιβλέψιν τῶν ἐπιθυμουσῶν νὰ προσέλθωσιν εἰς τὸ χριστιανικὸν δόγμα ἀλλοθρήσκων ἢ αἰρετικῶν. Ἀλλ' ὁ θεσμὸς οὗτος ἔπεσε πρὸ πολλοῦ εἰς ἀχρηστίαν, σήμερον δὲ ἀνωφελὲς ἤθελεν εἶναι ἡ ἀναβίωσις αὐτοῦ. Οὐχ ἦττον ὅμως αἱ ἀνάγκαι τῶν νεωτέρων κοινωνιῶν, συντελέσασαι ἐν μέρει εἰς τὴν αὕξησιν τῆς πολυτελείας, κατέστησαν μᾶλλον ἐπαισθητὰς τὰς στέρησεις τῶν ἀπόρων τάξεων. Ἡ δὲ προσπάθεια πρὸς ἐπικουρίαν καὶ ἀνακούφισιν τῶν ἀνθρωπίνων ἀτυχημάτων ἐπιβάλλεται οὐχὶ μόνον ὡς ἔργον φιλανθρωπίας, ἀλλὰ καὶ ὡς ἀπόρροια ἐμβριθοῦς σκέψεως καὶ συντηρητικῆς προνοίας. Οὕτως ἀποτελεῖται σύνδεσμος μετὰ τῶν διεστώτων, καὶ διευκολύνεται ἡ εἰρηνικὴ συμβίωσις τῶν διὰ τῆς ἐπιμελείας καὶ τῆς νοημοσύνης αὐτῶν ἀποκτησάντων τ' ἀγαθὰ τοῦ βίου καὶ τῶν ὑπὸ τῆς δυστυχίας ἢ τῶν συνεπειῶν τῆς ἐαυτῶν διαγωγῆς δυσμοιρούντων καὶ πασχόντων. Διὰ ταῦτα ἐπωφελὲς, ὡς πιστεύομεν, ἤθελεν ἀποβῆ ἀπόπειρά τις πρὸς σχηματισμὸν ἰδίου σώματος εὐεργετικοῦ, ἔχοντος τὰ καθήκοντα ἅτινα ἐν ταῖς προηγουμέναις σελίδι περιεγράψαμεν. Πρὸ παντὸς ἄλλου χρήσιμον θὰ ἦτο ν' ἀποσταλῇ εἰς τὸ ἐξωτερικὸν γυνὴ ὡρίμου ἡλικίας καὶ ἔχουσα τ' ἀπαιτούμενα προσόντα,

ἥτις νὰ ἐξετάσῃ τ' ἀλλաχοῦ γενόμενα καὶ νὰ μεταφέρῃ ἡμῖν τὸ προῖον τῶν σκέψεων καὶ γνώσεων αὐτῆς. Εἴτα δὲ νὰ εὐρεθῇ ἀριθμὸς τις κυριῶν ἐπιθυμουσῶν ν' ἀφιερῶσιν ἐπὶ τινα χρόνον εἰς τὸ χριστιανικὸν τοῦτο στάδιον. Ἐὰν ἐφαρμοσθῶσιν ἀκριβῶς τ' ἀλλαχοῦ ἐπικρατοῦντα, ἤθελεν εἶναι ἀναγκαῖος χρόνος τις θητείας καὶ ὁμοιόμορφος τις ἐνδυμασία· πιθανὸν δὲ καὶ ἐν τοῖς γυναικείois μοναστηρίois τῆς Τήνου καὶ τοῦ Αἰγίου νὰ εὐρεθῶσι μοναχαί τινες ἀρκούντως ἀνεπτυγμέναι, ὥστε νὰ θελήσωσι νὰ προστεθῶσιν εἰς τὴν φιλάνθρωπον ταύτην χορείαν. Εἰς τοὺς ἐθελοντάς τούτους τοῦ Εὐαγγελίου ἡδύνατο νὰ προστεθῇ καὶ ὠρισμένος τις ἀριθμὸς προσώπων λαμβανομένων ἐπὶ ὠρισμένη ἀντιμισθία. Διατελοῦσαι ἅπασαι ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν μιᾶς ἐξ αὐτῶν, αἱ ἡμέτεραι Διακόνισσαι ἤθελον ἀναλάβει τὴν νοσοκομίαν τῶν ἀσθενῶν, κατ' ἀρχὰς μὲν ἐν Ἀθήναις, εἴτα δὲ καὶ ἐν ταῖς ἐπαρχίαις. Μικρὸν δὲ κατὰ μικρὸν ἤθελεν ἐπεκταθῇ τὸ σωματεῖον καὶ συνδέσει τὰς κυριώτερας ἐλληνικὰς πόλεις ἐντὸς καὶ ἐκτὸς τοῦ βασιλείου δι' εὐρέος συνδέσμου, βάσιν καὶ ἀφετηρίαν ἔχοντος τὴν χριστιανικὴν ἀγάπην καὶ τὴν θεραπείαν τῶν πασχόντων ἀδελφῶν.

Ἐχαράξαμεν ἐν ὀλίγοις τὴν ιδεάν ὑφ' ἧς ἐμφοροῦμεναι δύνανται ἀγαθοεργοί τινες ψυχαὶ νὰ ἐλθῶσιν εἰς ἐπικουρίαν τῆς πασχούσης ἀνθρωπότητος. Τὸ ἔργον ἔχει βεβαίως πολλὰς τὰς δυσκολίας. Πεποιθήμεν ὅμως ὅτι οἱ μέλλοντες ν' ἀναλάβωσιν αὐτὸ μετὰ θάρρους καὶ πεποιθήσεως θέλουσιν εὖρεϊ μετ' οὐ πολὺ τὴν ἀμοιβὴν τῶν κόπων αὐτῶν.

KINEZOY ΠΑΘΗΜΑΤΑ EN KINAI

Μυθιστορία Ἰουλίου Βέρν. Μετάφρ. Ἀγγέλου Βλάχου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΓ'

Ὅπου ἀκούεται ἡ διάσημος ἐλεγεία τῶν «Πέντε φυλακῶν τοῦ Ἐκατοντούτου».

— Κύριοι, εἶπεν ὁ Κιν-Φὸ εἰς τοὺς σωματοφύλακάς του, ὅτε ἡ χειράμαξα ἔστη κατὰ τὴν εἴσοδον τοῦ προαστείου τοῦ Τόγγ-Τσέου, ἀπέχομεν μόλις τεσσαράκοντα λίθ (τέσσαρας λεύγας) τοῦ Πεκίνου, καὶ σκοπὸν ἔχω νὰ μείνω ἐδῶ μετὰ οὐδὲν τὸ μεταξὺ ἐμοῦ καὶ τοῦ Βάγγ συμβόλαιον παύσῃ νομίμως νὰ ἔχῃ ἰσχύν. Εἰς τὴν πόλιν αὐτήν, τὴν ὁποίαν κατοικοῦσι τετρακόσκιαι χιλιάδες ἄνθρωποι, θὰ μοῦ ᾔνε εὐκόλον νὰ μείνω ἄγνωστος, ἂν ὁ Σοὺν δὲν λησμονήσῃ, ὅτι ὑπηρετεῖ τὸν Κι-Νάν, ἀπλοῦν ἔμπορον τῆς ἐπαρχίας Χέν-Σί.

Βεβαίως ὁ Σοὺν δὲν θὰ τὸ ἐλησμονέι! Ἡ ἀδεξιότης του κατεδίκασεν αὐτὸν νὰ μεταβληθῇ εἰς ἵππον ἐπὶ ὀκτὼ ὅλας ἡμέρας, καὶ ἡλπίζε βεβαίως, ὅτι ὁ Κύριος Κιν-Φὸ.

— Κι... εἶπεν ὁ Κραίγ.

— Νάν! ἀνεπλήρωσεν ὁ Φράϋ.

... δὲν ἤθελε πλέον ἀσχολῆσαι αὐτὸν εἰς ἄλλην παρὰ τὴν συνήθη του ἐργασίαν. Τώρα δέ, κουρασμένος ὡς ἦτο, παρεκάλει μόνον τὸν Κύριον Κιν-Φὸ...

— Κι... εἶπεν ὁ Κραίγ.

— Νάν! προσέθηκεν ὁ Φράϋ.

... νὰ τοῦ ἐπιτρέψῃ νὰ κοιμηθῇ σαρανταοκτὼ ὥρας μονοῦ ὁροῦ!

— Κοιμήσου καὶ μίαν ἐβδομάδα, ἂν θέλῃς, εἶπεν ὁ Κιν-Φὸ. Ὁ δὲ ἦναι τοῦλάχιστον βέβαιος, ὅτι κοιμώμενος δὲν θὰ φλυαρῇ!

Ὁ Κιν-Φὸ καὶ οἱ ἀκόλουθοί του ἡσυχολήθησαν τότε εἰς ἀναζήτησιν καταλλήλου ξενοδοχείου, καὶ τοιαῦτα δὲν ἔλειπον εἰς τὸ Τόγγ-Τσέου. Ἡ μεγάλη αὕτη πόλις εἶνε κυρίως εἰπεῖν εὐρὺ τοῦ Πεκίνου προάστειον. Τὴν πλακόστρωτον ὁδόν, ἥτις συνδέει αὐτὴν μετὰ τῆς πρωτευούσης, φράσσουσιν ἐκατέρωθεν ἀγροικίαι, οἰκήματα, γεωργικαὶ καλύβαι, τάφοι, μικραὶ παγόδαι, κῆποι ἀνθηροί, καὶ ζωογονεῖ ἀδιάκοπος συγκοινωνία ἀμαξῶν, ἵππέων καὶ πεζῶν.

Ὁ Κιν-Φὸ ἐγνώριζε τὴν πόλιν, καὶ εἶπε νὰ τὸν ὁδηγήσωσιν εἰς τὸ Τὰε-Οὐάγγ-Μιάο, «τὸν ναὸν τῶν ἡγεμόνων». Εἶνε δ' αὐτὸς ἀπλοῦν μοναστήριον, μεταβεβλημένον εἰς ξενοδοχεῖον, ὅπου οἱ ξένοι δύνανται νὰ καταλύωσιν ἀνέτως.

Ἐκεῖ κατέλυσεν ἀμέσως ὁ Κιν-Φὸ, καὶ οἱ δύο πράκτορες Κραίγ καὶ Φράϋ κατέλαβον δωμάτιον συνεχόμενον πρὸς τὸ τοῦ πολυτίμου πελάτου τῶν. Ὁ δὲ Σοὺν ἐγένετο ἄφαντος, ἀπελθὼν νὰ κοιμηθῇ εἰς τὴν ὑποδειχθεῖσαν αὐτῷ γωνίαν, καὶ οὐδεὶς πλέον τὸν ἐπανεῖδε.

Μετὰ μίαν ὥραν ὁ Κιν-Φὸ καὶ οἱ πιστοὶ του ὁπαδοὶ ἐξήρχοντο τῶν δωματίων τῶν, προσγευματίζον μετὰ πολλῆς ὀρέξεως καὶ συνεβουλεύοντο περὶ τοῦ πράγματος.

— Καλὸν εἶνε, εἶπον οἱ Φράϋ-Κραίγ, ν' ἀναγνώσωμεν τὴν Ἐπίσημον Ἐφημερίδα, διὰ νὰ ἴδωμεν ἂν ὑπάρχει τι, τὸ ὁποῖον νὰ μᾶς ἀφορᾷ.

— Ἐχετε δίκαιον, ἀπεκρίθη ὁ Κιν-Φὸ. Ἰσως μάθωμεν τί ἀπέγεινεν ὁ Βάγγ.

Ἐξήλθον τότε καὶ οἱ τρεῖς τοῦ ξενοδοχείου, οἱ δὲ δύο πράκτορες ἐβάδιζον ἐκ φρονήσεως ἐκατέρωθεν τοῦ πελάτου τῶν, παρατηροῦντες προσεκτικῶς τοὺς διαβάτας, καὶ ἀποφεύγοντες τὴν προσέγγισιν τῶν. Διαβάντες οὕτω τὰς στενάς τῆς πόλεως ὁδούς, ἔφθασαν εἰς τὴν προκυμαίαν, ὅπου ἡγόρασαν καὶ ἀνέγνωσαν ἀπλήστως τὴν Ἐπίσημον Ἐφημερίδα.

Οὐδὲν! οὐδὲν ἄλλο, πλὴν τῆς ἐπισήμου ὑποσχέσεως διςχιλίων ταλλήρων, ἥτοι χιλίων τριακοσίων ταλ. εἰς τὸν δυνάμενον νὰ γνωστοποιήσῃ τὴν διαμονὴν τοῦ ἐκ Σάγγ-Χάϊ κ. Βάγγ εἰς τὸν κ. Γουλιέλμον Ι. Βιδουλφ.

— Δὲν ἐφάνη λοιπὸν πλέον! εἶπεν ὁ Κιν-Φὸ.

— Τοῦτο θὰ εἴπῃ, ὅτι δὲν ἀνέγνωσε τὴν περὶ αὐτοῦ εἰδοποίησιν, εἶπεν ὁ Κραίγ.

— Καὶ ἐρμηνεύει εἰς τοὺς ὅρους τοῦ συμβολαίου σου, προσέθηκεν ὁ Φράϋ.

— Ἀλλὰ ποῦ νὰ εἶνε! ἀνέκραξεν ὁ Κιν-Φό.

— Κύριε, ὑπέλαβον οἱ Κραίγ-Φράϋ, νομίζετε ὅτι ἀπειλεῖσθε περισσότερο κατὰ τὰς τελευταίας ἡμέρας τῆς προθεσμίας σας;

— Ἀναμφιβόλως, ἀπήντησεν ὁ Κιν-Φό. Ἄν ὁ Βάγγ δὲν γνωρίζῃ τὴν μεταβολὴν τῆς θέσεώς μου, — πράγμα πιθανώτατον — ὅ ἀναγκασθῇ βεβαίως νὰ ἐκπληρώσῃ τὴν ὑπόσχεσίν σου. Ἐπομένως μετὰ μίαν ἡμέραν, μετὰ δύο, μετὰ τρεῖς, θὰ διατρέχω πολὺ περισσότερο κίνδυνον παρὰ σήμερον, καὶ μετὰ ἐξ ἀκόμῃ περισσότερο.

— Μετὰ τὴν λήξιν ὅμως τῆς προθεσμίας;

— Δὲν ἔχω πλέον φόβον.

— Τότε λοιπόν, κύριε, ἀπήντησαν οἱ Φράϋ-Κραίγ, τρία μόνον μέσα ἔχετε ν' ἀποφύγετε πάντα κίνδυνον κατ' αὐτὰς τὰς ἐξ ἡμέρας.

— Ποῖον εἶνε τὸ πρῶτον; ἠρώτησεν ὁ Κιν-Φό.

— Νὰ ἐπανέλθετε εἰς τὸ ξενοδοχεῖον, εἶπεν ὁ Κραίγ, νὰ κλεισθῇτε εἰς τὸ δωμάτιόν σας καὶ νὰ περιμεῖνετε τὴν λήξιν τῆς προθεσμίας.

— Τὸ δεύτερον;

— Νὰ κατορθώσετε νὰ σᾶς συλλάβουν ὡς κακούργον, καὶ νὰ ἀσφαλισθῇτε εἰς τὰς φυλακὰς τοῦ Τόγγ-Τσέου.

— Τὸ τρίτον;

— Νὰ θεωρηθῇτε ὡς ἀποθανών, ἀπεκρίθησαν οἱ Φράϋ-Κραίγ, καὶ ν' ἀναστηθῇτε ὅταν παρέλθῃ ὁ κίνδυνος.

— Δὲν γνωρίζετε τὸν Βάγγ! ἀνέκραξεν ὁ Κιν-Φό. Ὁ Βάγγ θὰ εὕρῃ μέσον νὰ εἰσχωρήσῃ καὶ εἰς τὸ δωμάτιόν μου καὶ εἰς τὴν φυλακὴν μου καὶ εἰς τὸν τάφον μου! Ἄν δὲν μ' ἐκτύπησεν ἕως τῶρα, θὰ εἴπῃ ὅτι δὲν τὸ ἠθέλησε, κ' ἐπρότιμῃ νὰ μοῦ ἀφήσῃ τὴν εὐχαρίστησιν ἢ μᾶλλον εἰπεῖν τὴν ἀνυσίαν τῆς προσδοκίας! Τίς οἶδε, ποίους λόγους ἔχει. Ὅπως δὴποτε, προτιμῶ νὰ περιμεῖνω ἐλεύθερος.

— Ἄς περιμεῖνωμεν! εἶπεν ὁ Κραίγ. Ἐν τούτοις...

— Μοῦ φαίνεται, ὅτι..., προσέθηκεν ὁ Φράϋ.

— Κύριοι, ὑπέλαβε ξηρῶς ὁ Κιν-Φό, θὰ κάμω ὅ,τι μοῦ ἀρέσει. Ἐπειτα, ἂν ἀποθάνω πρὸ τῆς 25 τοῦ μηνός, τί χάνει ἡ ἔταιρία σας;

— Διακοσίας χιλιάδας τάλληρα, ἀπήντησαν οἱ Φράϋ-Κραίγ.

— Κ' ἐγὼ χάνω ὅλην μου τὴν περιουσίαν, ἐκτὸς τῆς ζωῆς μου! Ἐνδιαφέρομαι λοιπόν, καθὼς βλέπετε, περισσότερο ἀπὸ σᾶς.

— Σωστόν!

— Σωστότατον!

— Ἐξακολουθήσατε λοιπόν νὰ μὲ προφυλάττετε, ὅσον τὸ κρίνετε ἀναγκαῖον. Τὸ κατ' ἐμέ, θὰ κάμω τὴν βρεξίν μου!

Οὐδεμία ἐνστάσις ἦτο δυνατὴ, οἱ δὲ Κραίγ-Φράϋ ἠναγκάσθησαν νὰ ἀρκεσθῶσιν εἰς προσεκτικωτέραν ἐπιτήρησιν τοῦ πελάτου των καὶ εἰς ἐπαύξεισιν τῶν προφυλακτικῶν των μέτρων. Ἡσθάνοντο ὅμως, ὅτι ἡ σπουδαιότης τῆς θέσεώς των κῆξανεν ἀπὸ ἡμέρας εἰς ἡμέραν.

Ἡ Τόγγ-Τσέου εἶνε μία τῶν ἀρχαίων πόλεων τοῦ Οὐρανίου Κράτους. Κειμένη ἐπὶ διώρυγος τοῦ Πέϊ-Χὸ καὶ πλησίον ἄλλης, συνδεούσης αὐτὴν μετὰ τοῦ Πεκίνου, ἀποτελεῖ σπουδαῖον ἐμπορικὸν κέντρον, τὰ δὲ προάστειά της ζωογονεῖ πολυπληθὴς τύρβη καὶ κίνησις.

Τὸν Κιν-Φό καὶ τοὺς ἐταίρους του κατέπληξε μεγάλως ἡ κίνησις αὕτη, ὅτε ἐφθασαν ἐπὶ τὴν προκυμαίαν, εἰς ἣν προσορμίζονται τὰ ἐμπορικὰ σκάφη.

Ὁ Φράϋ καὶ ὁ Κραίγ, ἀφοῦ καλῶς ἀνελογίσθησαν τὴν θέσιν των, παρεδέχθησαν ἐπὶ τέλους ὅτι ἦσαν ἀσφαλέστεροι μετὰ τοῦ πλήθους. Ὁ θάνατος τοῦ πελάτου των ἐμελλε, κατὰ τὰ φαινόμενα καὶ τὰ συμπεφωνημένα, ν' ἀποδοθῇ εἰς αὐτοχειρίαν. Ἐπομένως ὁ Βάγγ συμφέρον εἶχε νὰ φονεύσῃ αὐτὸν ὑπὸ τινὰς ὅρους, καθιστώντας πιθανὰ τὰ διὰ τῆς ἐπιστολῆς ὁμολογούμενα, καὶ οἱ δύο φύλακες δὲν εἶχον νὰ φοβηθῶσιν αἰφνιδίον τινα ἐπιθεσιν. Ὅ,τι πρὸ παντὸς τοὺς ἐνδιέφερεν ἦτο νὰ μάθωσιν, ἂν ὁ πρῶτον Τάϊ-Πίγγ δὲν παρηκολούθει δεξιῶς τὰ ἔχνη των, καὶ πρὸς τοῦτο ἐθεώρουν μετὰ μεγάλῃς προσοχῆς τοὺς διαβάτας.

Αἰφνης ἠκούσθη ὄνομα, ὕπερ ἐξήγειρε φυσικῶς πᾶσαν αὐτῶν τὴν προσοχήν.

— Κιν-Φό! Κιν-Φό! ἀνέκραζον μικροὶ τινες Κινέζοι, σκιρτῶντες καὶ κροτοῦντες τὰς χεῖρας ἐν μέσῳ τοῦ πλήθους.

Ἐἶχε λοιπὸν ἀναγνωρισθῇ ὁ Κιν-Φό, καὶ παρῆγε τὸ ὄνομά του τὸ σύνθημα ἀποτελεσματικόν;

Ὁ ἥρωὲς ἡμῶν ἔστη ἄκων.

Ὁ δὲ Κραίγ καὶ ὁ Φράϋ ἠτοιμάσθησαν νὰ τάξωσι τὰ σώματά των εἰς προπύργιον αὐτοῦ.

Δὲν ἀπετείνοντο ὅμως πρὸς τὸν Κιν-Φό αἱ κραυγαὶ ἐκεῖναι, οὐδ' ὑπώπτευσεν τις τὴν παρουσίαν του. Ἐστὴ λοιπὸν ἐκεῖνος ἀκίνητος, καὶ ἀνέμεινε περιέργως νὰ μάθῃ διατί ἠκούσθη τὸ ὄνομά του.

Ὅμιλός τις ἀνδρῶν, γυναικῶν καὶ παιδίων εἶχε σχηματισθῇ περὶ ἐξ αἰδοῦ τινος πλάνητος, ὃν ἐφαίνετο ἀσμενίζον τὸ πλῆθος διότι πάντες ἐφώναζον, ἐπευφήμουν καὶ ἐχειροκρότουν ἐκ προσομιλῶν.

Ὅτε ὁ ψάλτης εἶδεν, ὅτι εἶχε περὶ ἑαυτὸν ἐπαρκὲς ἀκροατήριον, ἐξήγαγε τῆς ἐσθῆτός του δέσμην εἰκόνων ποικιλοχρῶμων, καὶ διὰ φωνῆς ἡχηρᾶς ἀνέκραξεν:

— Αἱ πέντε φυλακαὶ τοῦ Ἐκατοντούτου!

Ἦτο ἡ περίφημος ἐλεγεῖα, ἣτις διέτρεχε τότε τὸ Οὐράνιον Κράτος.

Οἱ Κραίγ-Φράϋ ἠθέλησαν ν' ἀπομακρύνωσι τὸν πελάτην των, ἀλλ' ὁ Κιν-Φό ἐπέμεινε νὰ μείνῃ. Οὐδεὶς τὸν ἐγνώριζε, καὶ πολλὴν ἡσθάνετο ἐπιθυμίαν ν' ἀκούσῃ τὴν ἐλεγεῖαν ἐκείνην, ἣν οὐδέποτε εἶχεν ἀκούσει, καὶ ἣτις εἶχεν ἀντικείμενον τὰ κατ' αὐτόν.

Ὁ ψάλτης ἤρχισεν ὡς ἑξῆς:

«Κατὰ τὴν πρώτην φυλακὴν ἡ σελήνη φωτίζει τὴν κορυφὴν τοῦ οἴκου τοῦ Σάγγ-Χάϊ. Ὁ Κιν-Φό εἶνε νέος, μόλις εἰκοσαετής. Ὁμοιάζει ἱτέαν, τῆς ὁποίας μόλις φύονται τὰ πρῶτα πράσινα φύλλα.

»Τὴν δευτέραν φυλακὴν ἡ σελήνη φωτίζει τὴν ἀνατολικὴν πλευρὰν τοῦ πλουσίου γιάνου. Ὁ Κιν-Φό εἶνε τεσσαρακοντούτης. Αἱ μυρίαί του ἐπιχειρήσεις ἐπιτυχάνουσιν ὅλαι, καὶ οἱ γείτονες τὸν πανηγυρίζουσιν.»

Ὁ ψάλτης ἤλλαξε φυσιογνωμίαν κ' ἐφαίνετο γηράσκων εἰς ἐκάστην στροφὴν οἱ δὲ ἀκραταί του τὸν ἐχειροκρότουν παταγωδῶς.

Ἐξακολούθησε:

«Τὴν τρίτην φυλακὴν ἡ σελήνη φωτίζει τὸν ὀρίζοντα. Ὁ Κιν-Φό εἶνε ἐξηκοντούτης. Μετὰ τὰ πράσινα φύλλα τοῦ θερούς, τὰ κίτρινα χρυσάνθεμα τοῦ φθινοπώρου.

»Τὴν τετάρτην φυλακὴν ἡ σελήνη κλίνει πρὸς τὴν δύσιν. Ὁ Κιν-Φό εἶνε ὀγδοηκοντούτης. Τὸ σῶμά του εἶνε ῥικνόν, ὡς γαρίς ἐντὸς τοῦ θερμοῦ βδάτος. Παρακμάζει, . . . δύει ὡς τὸ ἄστρον τῆς νυκτός!

»Τὴν πέμπτην φυλακὴν οἱ ἀλέκτορες χαιρετίζουν τὴν ὑποφώσκουσαν αὐγὴν. Ὁ Κιν-Φό εἶνε ἑκατοντούτης. Ἀποθνήσκει, καὶ ἡ ζωηρότερα του ἐπιθυμία ἐκπληροῦται. Ἀλλ' ὁ ἀλαζὼν ἡγεμὼν Ἰέν ἀρνείται νὰ τὸν δεχθῇ. Ὁ ἡγεμὼν Ἰέν δὲν ἀγαπᾷ τοὺς γέροντας, οἵτινες θὰ ἔλεγον λήρους εἰς τὴν αὐλὴν του! Ὁ γέρον Κιν-Φό, μὴ δυνάμενος τοιοῦτοτρόπως νὰ εὕρῃ ἀνάπαυσιν, πλανᾶται εἰς αἰῶνας αἰῶνων!»

Καὶ τὸ πλῆθος ἐχειροκρότει καὶ ὁ ψάλτης ἐπώλει καθ' ἑκατοντάδας τὴν ἐλεγεῖαν του, πρὸς τρία σαπέκα τὸ ἀντίτυπον!

Διατί νὰ μὴ ἀγοράσῃ καὶ ὁ Κιν-Φό; Ἐξήγαγε κέρματά τινα τοῦ θυλακίου του, καὶ ἔτεινε πλῆρην τὴν χεῖρά του διὰ τοῦ πλήθους.

Αἰφνης ἡ χεὶρ του ἠνοίχθη καὶ τὰ κέρματα ἐκφυγόντα ἔπεσον χαμαί.

Ἀπέναντί του ἵστατο ἄνθρωπος, οὔτινος τὸ βλέμμα διεσταυρώθη πρὸς τὸ βλέμμα του.

— Ἀ! ἀνέκραξεν ὁ Κιν-Φό, μὴ δυναθεὶς νὰ κρατήσῃ τὸ ἐρωτηματικὸν καὶ θαυμαστικὸν συγχρόνως αὐτὸ ἐπιφώνημα.

Οἱ Φράϋ-Κραίγ περιεκύκλωσαν αὐτόν, νομίζοντες ὅτι ἠπειλεῖτο, ὅτι ἀνεγνώρισθη, ὅτι εἶχε θανασίμως ἴσως πληγῇ.

— Ὁ Βάγγ! ἐφώνησεν ἐκεῖνος.

— Ὁ Βάγγ! ἐπανέλαβον ὁ Κραίγ καὶ ὁ Φράϋ.

Ἦτο ὁ Βάγγ ἀληθῶς, καὶ ἀνεγνώρισεν τὸν παλαιόν του μαθητήν. Ἀντὶ ὅμως νὰ ὁρμήσῃ πρὸς αὐτὸν ἀπώθησε ῥωμαλέως τοὺς περιεστώτας κ' ἐτράπη δρομαῖος εἰς φυγὴν δι' ὅλης τῆς δυνάμεως τῶν μακρῶν του σκελῶν.

Ὁ Κιν-Φό, ἐπιθυμῶν νὰ καθάρισῃ τὴν ἀπόρητον θέσιν του, ἐτράπη ἀδιστακτικῶς εἰς καταδίωξιν τοῦ Βάγγ, ἀκολουθούμενος ὑπὸ τοῦ Κραίγ καὶ τοῦ Φράϋ, οἵτινες οὔτε νὰ προδράμωσιν αὐτοῦ ἠθέλησαν οὔτε νὰ ὑστερήσωσιν.

Ἀναγνωρίζαντες καὶ αὐτοὶ τὸν δυσεῦρετον φιλόσοφον, ἐνόησαν ἐν τῆς ἐκπλήξεώς του ὅτι δὲν προσεδόκα καὶ αὐτὸς νὰ ἐπανίδῃ τὸν Κιν-Φό, ὡς οὗτος δὲν ἤλπιζε νὰ ἐπανίδῃ ἐκεῖνον εἰς αὐτὸ τὸ μέρος.

Διατί ὅμως ἐφρευγεν ὁ Βάγγ;

Τὸ πρᾶγμα ἦτο ἀνεξήγητον. Ἀλλ' ἐφρευγεν ἐν τούτοις, ὡς εἰ πᾶσα τοῦ Οὐρανίου Κράτους ἡ ἀστυνομία τὸν κατεδίωκε.

Ἡ καταδίωξις ἐκείνη ὑπῆρξε μανιώδης!

— Δὲν εἰμαι κατεστραμμένος! Βάγγ! Βάγγ! δὲν εἰμαι κατεστραμμένος! ἐφώνει ὁ Κιν-Φό.

— Εἶνε πλούσιος! πλούσιος! ἐπανελαμβάνον ὁ Φράϋ καὶ ὁ Κραίγ.

Ἀλλ' ὁ Βάγγ ἦτο μακρὰν, καὶ δὲν ἤκουε τὰς λέξεις ταύτας ἵνα σταθῇ. Ὑπερβάς δὲ οὕτω τὴν προκυμαίαν τῆς διώρυγος, ἐφθασεν εἰς τὴν εἰσοδὸν τοῦ Δυτικοῦ προαστείου.

Οἱ τρεῖς διώκται του ἔτρεχον κατόπιν αὐτοῦ, ἀλλ' ἀντὶ νὰ τὸν προσεγγίσωσιν ἀπέμεινον τοῦναντίον πολὺ ὀπίσω του. Συνέτρεχον δὲ μετ' αὐτῶν καὶ πέντ' ἐξ Κινέζοι, καὶ ἀστυνομικοὶ τινες κλητῆρες, ὑπολαβόντες κακούργον τὸν τοσοῦτον ταχέως φεύγοντα.

Περίεργον πάντως ἦτο τὸ θέαμα τοῦ πνευστιῶντος ἐκείνου βυλίου, ὅστις ἐφώνει, ὠλόλυζε καὶ ἐπληθύνετο βᾶθμῳδῶς καθ' ὅσον προεχώρει. Περὶ τοῦ ψάλτου εἶχε καθαρῶς ἀκουσθῇ τὸ ὄνομα τοῦ Βάγγ προφερόμενον ὑπὸ τοῦ Κιν-Φό. Ἀλλ' εὐτυχῶς ὁ φιλόσοφος δὲν εἶχεν ἀποκριθῇ διὰ τοῦ ὀνόματος τοῦ μαθητοῦ του, διότι ἅπασα ἡ πόλις ἤθελε τότε τραπῇ εἰς καταδίωξιν τοσοῦτον διασήμευ ἀνθρώπου. Ἀλλὰ καὶ τὸ ὄνομα αὐτοῦ τοῦ Βάγγ, αἰφνιδίως ἀποκαλυπτόμενον, ἤρκεσε. Βάγγ! ἦτο τὸ αἰνιγματικῶδες ἐκεῖνο πρόσωπον, οὔτινος ἡ ἀνακάλυψις ἤξιζε κολοσιανὴν ἀμοιβήν. Τὸ πρᾶγμα ἦτο γνωστόν. Ὡστε ἂν ὁ Κιν-Φό ἔτρεχε κατόπιν τῶν διτακισίων χιλιάδων ταλλήρων, ἅτινα ἀπετέλουν τὴν περιουσίαν του, οἱ δὲ Κραίγ-Φράϋ κατόπιν τῶν ἀσφαλισθεῖσων διακοσίων χιλιάδων, οἱ ἄλλοι ἐδίωκον δισχίλια τάλληρα τῆς ἐπαγγελμένης ἀμοιβῆς, καὶ πρέπει τις νὰ δηλολογήσῃ ὅτι ἡ πόσις ἦτο ἱκανὴ νὰ πτερώσῃ τοὺς πόδας τοῦ πλήθους.

— Βάγγ! Βάγγ! εἰμαι πλουσιώτερος παρὰ ποτε! ἐφώνει πάντοτε ὁ Κιν-Φό, ὅσον δυνα-

τώτερον τῷ ἐπέτρεπεν ἡ ταχύτης τοῦ δρόμου.

— Δὲν εἶνε πτωχός! δὲν εἶνε κατεστραμμένος! ἐπανελάβανον ὁ Κραίγ καὶ ὁ Φράϋ.

— Πιάστε τον! Πιάστε τον! ἐκραύγαζε τὸ παρακολουθοῦν πλῆθος, αὐξάνον ἀδιακόπως.

Ἄλλ' ὁ Βάγγ οὐδὲν ἤκουε. Τρέχων ἀπνευστί, οὐδαμῶς διελογίζετο ν' ἀναστείλῃ τὴν ταχύτητά του, ὅπως ἀποκριθῇ ἢ στρέψῃ καὶ τὴν κεφαλὴν.

Διέδραμεν οὕτω τὸ προάστειον καὶ ἐτράπη τὴν παρὰ τὴν διώρυγα πλακόστρωτον ὁδόν, ἥτις ἔρημος οὖσα παρεῖχεν αὐτῷ πᾶσαν ἐλευθερίαν. Ἡῤῥησε τότε ἡ ὁρμή του, ἀλλ' ἠῤῥησε φυσικῶς καὶ ἡ ὁρμή τῶν διωκόντων.

Ἡ ἐκφρων ἐκείνη φυγὴ διήρκεσεν εἴκοσι περὶπου λεπτά, οὐδεὶς δὲ ἠδύνατο νὰ συμπεράνῃ ποῖον θ' ἀπέβαινε τὸ ἀποτέλεσμα. Ἐν τούτοις ὁ φυγὰς ἐφάνη ἐξασθενῶν ὀλίγον, καὶ ἡ μεταξὺ αὐτοῦ καὶ τῶν διωκτῶν του ἀπόστασις ἤρχισεν ἐλαττουμένη.

Ὁ Βάγγ τὸ ἐνόησε, καὶ κάμψας αἰφνης τὸν δρόμον του ἠφανίσθη ὀπισθεν τοῦ χλοεροῦ περιβόλου μικρᾶς παγόδας, δεξιόθεν τῆς ὁδοῦ.

— Δέκα χιλιάδες ταῖλ εἰς ὅποιον τὸν πιάσῃ! ἐφώνησεν ὁ Κιν-Φό.

— Δέκα χιλιάδες ταῖλ! ἐπανελάβον οἱ Φράϋ-Κραίγ.

— Γιά! Γιά! Γιά! ὠλόλυξαν οἱ προτρέχοντες.

Ὁρμησαν δὲ πάντες πλαγίως ἐπὶ τὰ ἔχνη τοῦ φιλοσόφου, καὶ περιέκαμψαν τὴν παγόδα.

Μετὰ μικρὸν ἀνεφάνη ὁ Βάγγ, ἀκολουθῶν στενὴν τινα διαγώνιον ἀτραπὸν, καὶ κάμψας ἐκ νέου, ὅπως παραπλανήσῃ τοὺς διώκτας του, ἐτράπη τὴν κυρίαν πλακόστρωτον ὁδόν.

Τότε ὅμως ἐφάνη προδήλως ἐξαντλούμενος, καὶ πολλάκις κατ' ἐπανάληψιν ἔστρεψεν ὀπίσω τὴν κεφαλὴν. Ἄλλ' ὁ Κιν-Φό, ὁ Κραίγ καὶ ὁ Φράϋ οὐδόλως εἶχον ἐξασθενήσει· ἔτρεχον ἀκράτητοι, οὐδεὶς δὲ τῶν ἐπὶ προσδοκίᾳ τῆς ἀμοιβῆς συνδιωκόντων κατῴρθου νὰ προδράμῃ αὐτῶν.

Ἡ λύσις ἐπέκειτο. Ἦτο ζήτημα χρόνου, καὶ χρόνου προφανῶς συντόμου.

Πάντες, ὁ Βάγγ, ὁ Κιν-Φό καὶ οἱ ἐταῖροί του εἶχον φθάσει εἰς τὸ μέρος ἐκεῖνο, καθ' ὃ ἡ λεωφόρος ὑπερβαίνει τὸν ποταμὸν διὰ τῆς περιφήμου γέφυρας τοῦ Παλικό, ὅπου πρὸ δεκαεννέα ἐτῶν εἶχον συντρίψει τὰ γαλλικὰ τηλεβόλα τὸν ταρταρικὸν στρατόν.

Ὁ Βάγγ, ἐξησθενημένος, ὥρμησεν ἐπὶ τὴν λεωφόρον, ὁ δὲ Κιν-Φό καὶ οἱ ἄλλοι προσήγγισαν εἰς αὐτὸν ἐσχάτην καταβαλόντες προσπάθειαν. Μετ' ὀλίγον εἴκοσι μὲν βήματα, δεκαπέντε, δέκα μόνον τοὺς ἐχώριζον.

Ὁ Βάγγ ἠσθάνθη τότε, ὅτι ἐντὸς ὀλίγου συναλμαθάνετο· ἐπειδὴ δὲ, ἐξ ἀνεξηγήτου πεισμοσύνης, ἐφαίνετο φοβούμενος καὶ ἀποφεύγων πᾶσαν

συνάντησιν μετὰ τοῦ ἀρχαίου μαθητοῦ του, ἐκινδύνευσεν καὶ τὴν ζωὴν αὐτοῦ ἵνα διαφύγῃ, καὶ πηδῆσας ὑπὲρ τὸ κιγκλίδωμα ἐρρίφθη εἰς τὸν Πεῖ-Χό.

Ὁ Κιν-Φό ἐσταμάτησεν ἐπὶ μικρὸν, κραυγάζων:

— Βάγγ! Βάγγ!

Εἶτα δὲ, ὁρμῶν καὶ αὐτός,

— Θὰ τὸν συλλάβω ζῶντα! ἐφώνησε καὶ ἐρρίφθη εἰς τὸν ποταμόν.

— Κραίγ! εἶπεν ὁ Φράϋ.

— Φράϋ! εἶπεν ὁ Κραίγ.

— Διακόσιαι χιλιάδες τάλληρα πνίγονται!

Ἵπερπηδῶντες δὲ ἀμφοτέρω τὸ κιγκλίδωμα, ὥρμησαν εἰς βοήθειαν τοῦ ζημιώδους πελάτου τῆς Ἐκατοντούτιδος.

Ὀλίγοι τινὲς τῶν ἐθελοντῶν τοὺς παρηκολούθησαν· μάταιος ὅμως ἔμελλε ν' ἀποβῇ ὁ τοσοῦτος ζήλος. Μάτην ὁ Κιν-Φό, ὁ Φράϋ καὶ ὁ Κραίγ καὶ οἱ ἄλλοι πάντες διηρύνθησαν παντοιοτρόπως τὸ βεῦμα τοῦ Πεῖ-Χό· ὁ Βάγγ δὲν ἀνευρέθη. Παρασυρθεὶς πιθανῶς ὑπὸ τοῦ βεῦματος, ἐξεβράσθη, τίς οἶδε ποῦ, ὁ ἀτυχὴς φιλόσοφος.

Ἡθέλῃσεν ἄρ' αὖτε ἀπλῶς νὰ διαφύγῃ τοὺς διώκτας του, ἢ ἀπεφάσισε, διὰ μυστηριώδη τινὰ λόγον, ν' αὐτοκτονήσῃ; Οὐδεὶς ἠδύνατο ν' ἀπαντήσῃ.

Μετὰ δύο ὥρας ὁ Κιν-Φό, ὁ Κραίγ καὶ ὁ Φράϋ, ἀγανακτοῦντες μὲν ἀλλὰ στεγνωθέντες ὅπως δῆποτε καὶ γευματίσαντες, ἐτρέποντο πρὸς τὸ Πεκῖνον, παρακολουθούμενοι ὑπὸ τοῦ Σούν, ὅστις ἐξυπνήσας ἐκ μέσου τοῦ ὕπνου του ἐβλάσφημει ὅσον δύναται ὁ ἀναγνώστης νὰ φαντασθῇ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΔ'

Ὁπου ὁ ἀναγνώστης δύναται ἀκόπως, διατρέχων μίαν πόλιν, νὰ διατρέξῃ τέσσαρας.

Τὸ Πέ-Τσέ-Αί, ἡ βορειοτάτη τῶν δεκαοκτῶ ἐπαρχιῶν τῆς Κίνας, διαιρεῖται εἰς ἐννέα διαμερίσματα. Ἐν ἐξ αὐτῶν ἔχει πρωτεύουσιν τὸ Χοῦν-Κιν-Φό, ἥτοι «πόλιν πρώτης τάξεως, ὑπακούουσιν εἰς τὸν Οὐρανόν», καὶ ἡ πόλις αὕτη εἶνε τὸ Πεκῖνον.

Ἄς φαντασθῇ τις κινεζικὸν αἰνιγματικῶδες ἀβάκιον, ἐξήκοντα χιλιάδων στρεμμάτων ἔχον ἐπιφάνειαν καὶ ὀκτῶ λευγῶν περίμετρον, οὗτινος τὰ ἀνόμοια καὶ ἀσύμμετρα τεράχια πληροῦσιν ἀναγκαίως ἐν παραλληλόγραμμον, καὶ ἔχει ἀκριβῆ περίπου εἰκόνα τῆς μυστηριώδους ἐκείνης Καμβελού, τῆς πρωτεύουσας τοῦ Οὐρανίου Κράτους, ἣν τοσοῦτον παραδόξως περιέγραφεν ὁ Μάρκος Πόλος περὶ τὰ τέλη τοῦ δεκάτου τρίτου αἰῶνος.

Τὸ Πεκῖνον περιλαμβάνει πράγματι δύο διακεκριμένας πόλεις, χωριζομένας δι' εὐρείας λεωφόρου καὶ ὠχυρωμένου τείχους. Ἡ μὲν ἐξ αὐτῶν, ὀρθογώνιον ἀποτελοῦσα παραλληλόγραμμον,

εἶνε ἡ κινεζικὴ πόλις· ἡ δὲ, σχηματίζουσα τετράγωνον σχεδὸν ἀκριβές, εἶνε ἡ πόλις ἡ ταρταρική, καὶ περιλαμβάνει δύο ἄλλας πόλεις, τὴν κιτρίνην, Χοάγγ-Τσιγγ καὶ τὴν Ἐρυθρὰν ἥτοι ἀπηγορευμένην.

Ἄλλοτε τὰς πόλεις αὐτὰς πάσας κατέκουν δύο περίπου ἑκατομμύρια· ἀλλ' ἡ μετανάστευσις, ἣν προσέκαλεσεν ἡ πτωχεία, περιώρισε τὸν ἀριθμὸν αὐτὸν εἰς ἓν μὲν ἑκατομμύριον.

Τείχος ὠχυρωμένον, ἐξ λευγῶν ἔχον περίμετρον, ὕψος δὲ καὶ πάχος τεσσαράκοντα μέχρι πεντήκοντα ποδῶν, περιβάλλει τὴν ταρταρικὴν πόλιν διὰ λαμπροῦ πλακοστρώτου περιπάτου, καὶ καταλήγει εἰς τέσσαρας μεγάλους γωνιαίους προμαχώνας, ὅπου φρουροῦσι φύλακες.

Ὁ αὐτοκράτωρ, γιὸς τοῦ Οὐρανοῦ, φρουρεῖται καλῶς, ὡς βλέπουσιν οἱ ἀναγνώσται.

Κατὰ τὸ κέντρον τῆς ταρταρικῆς πόλεως ἡ Κιτρίνη πόλις περιέχει ὅρος ἀνθρώπων, τριακοσίους πόδας ὑψηλόν, θαυμασίαν διώρυγα, καλουμένην Μέσην θάλασσαν καὶ διατεταμένην ὑπὸ μαρμαρίνης γέφυρας, δύο μοναστήρια βόνων, μίαν Ἐξεταστικὴν παγόδα, τὸν ναὸν τῶν Πνευμάτων, ἕτερον τῶν Ἀνέμων, καὶ πολλοὺς ἄλλους ναοὺς καὶ παγόδας.

Ἐν μέσῳ δὲ τοῦ τετραπλεύρου τούτου κρύπτεται ἡ ἀπηγορευμένη πόλις, ὀκτακοσίων στρεμμάτων ἔχουσα περιφέρειαν, καὶ περιβαλλομένη ὑπὸ διώρυγας, ἣν ζευγνύουσιν ἐπτὰ μαρμαρίναι γέφυραι. Ἐννοεῖται δὲ, ὅτι ἀφοῦ ἡ βασιλεύουσα δυναστεία εἶνε μαντσουϊκή, καὶ οἱ κάτοικοι τῆς πρώτης τῶν τριῶν τούτων πόλεων εἶνε ὁμόφυλοι· οἱ δὲ Κινέζοι κατοικοῦσιν ἐκτός, εἰς τὴν παρηρτημένην πόλιν.

Εἰς τὴν ἀπηγορευμένην αὐτὴν πόλιν εἰσχωρεῖ τις διὰ πύλης μεσημβρινῆς, ἥτις φέρει τὸ ὄνομα «τῆς Μεγάλης Ἀγνότητος» καὶ ἀνοίγεται μόνον εἰς τοὺς αὐτοκράτορας καὶ τὰς αὐτοκρατεῖρας. Ἐγείρονται δ' ἐντὸς αὐτῆς τοσαῦτα ἀνάκτορα, καὶ μέγαρα δημόσια, καὶ ναοὶ καὶ οἰκοδομήματα, ὅσα οὐδέποτε, τοσοῦτον ποικίλα καὶ πλούσια, συνεσωρεύθησαν ἐν οἰκῇ ποτε ἀρχαίᾳ ἢ νέᾳ μεγαλοπόλει.

Περίξ τῆς Κιτρίνης πόλεως ἐκτείνεται ἡ πόλις ἡ ταρταρική, ὅπου ὑπάρχουσιν ἡ γαλλικὴ πρεσβεία, ἡ ἀγγλικὴ καὶ ἡ ῥωσικὴ, τὸ νοσοκομεῖον τῶν ἱεραποστόλων τοῦ Λονδίνου καὶ τῶν βορείων καὶ ἀνατολικῶν καθολικῶν, οἱ σταῦλοι τῶν ἐλεφάντων, οἵτινες ἓνα καὶ μόνον περιέχουσι, καὶ αὐτὸν μονόφθαλμον καὶ ἑκατοντούτην, καὶ οἰκοδομημάτων ἄλλων πληθὺς ἀπειρος καὶ πολυποικίλος.

Ἡ κινεζικὴ τοῦ Πεκίνου πόλις, καλουμένη Βάϊ-Τσέγγ, ὁμοιάζει κατὰ πολλὰ πρὸς τὴν ταρταρικὴν, ἀλλὰ καὶ διαφέρει ἐπίσης κατὰ τινα.

Δύο διάσημοι ναοὶ κατέχουσι τὸ μεσημβρινὸν αὐτῆς μέρος, ὁ τοῦ Οὐρανοῦ καὶ ὁ τῆς Γεωργίας,

εἰς οὓς πρέπει νὰ προσθέσωμεν τοὺς ναοὺς τῆς θεᾶς Κοάνιν, τοῦ πνεύματος τοῦ Τρόμου, τοῦ Ἑξαγνισμοῦ, τοῦ Μέλανος Δράκοντος, τὰς ἀγοράς, τὰ θέατρα, κ.τ.λ.

Τὸ ὀρθογώνιον αὐτὸ παραλληλόγραμμον διαίρεται, ἀπὸ βορρᾶ πρὸς νότον, διὰ σπουδαίας ἀρτηρίας, καλουμένης Μεγάλης Λεωφόρου, καὶ διατεταμένης ὑπὸ ἄλλης εὐρείας ὁδοῦ, ὀνομαζομένης Χά-Κούα, ὅπου καὶ διέμενεν, ὡς ἐνθυμεῖται ὁ ἀναγνώστης, ἡ μέλλουσα Κυρία Κιν-Φό.

Ἐνθυμεῖται ἐπίσης ὁ ἀναγνώστης, ὅτι ὀλίγας ἡμέρας μετὰ τὴν παραλαβὴν τῆς ἐπιστολῆς δι' ἧς τῇ ἀνηγέλλε τὴν καταστροφὴν του, ἡ νεαρὰ χήρα εἶχε λάβει παρὰ τοῦ Κιν-Φό ἄλλαν δευτέραν ἐπιστολήν, ἀκυροῦσαν τὴν πρώτην, δι' ἧς τῇ ἀνηγέλλετο, ὅτι «ὁ μικρὸς τῆς νεώτερος ἀδελφός» ἠθέλην ἐπανελθεῖ πρὸς αὐτὴν πρὶν ἢ παρέλθῃ ἡ ἐβδόμη σελήνη.

Περὶ τὸν νὰ εἴπωμεν, ἂν ἠρίθμυσεν ἑκτοτε τὰς ὥρας καὶ τὰς ἡμέρας ἡ Λέ-Οῦ. Ἄλλ' ὁ Κιν-Φό οὐδὲν εἶχε πλέον μνηύσει, καὶ οὐδεμίαν εἶχε δοθῇ ἀπάντησιν εἰς τὰς ἐπιστολάς τῆς, ἃς ἔστειλεν ἐκείνη εἰς Σάγγ-Χάϊ. Ἐννοεῖται δὲ ποῖα ὑπῆρξεν ἡ ἀνησυχία τῆς, ὅτε ἐπέστη ἡ ταχθεῖσα προθεσμία καὶ ὁ Κιν-Φό δὲν ἐφάνη.

Κατὰ τὰς μικρὰς αὐτὰς ἡμέρας ἡ νεαρὰ γυνὴ δὲν ἐξῆλθε τῆς οἰκίας τῆς, καὶ ἀνυπόμονος προσεδόκα· ἡ δὲ δυσάρεστος Νὰν δὲν ἦτο βεβαίως ἀρμόδια εἰς διασκεδάσιν τῆς ἀνίας τῆς.

Τέλος ἀπεφάσισε νὰ ἐξέλθῃ, ἵνα μεταβῇ καὶ προσευχθῇ εἰς τὸν ναὸν Κοάν-Τι-Μιάο, τιμώμενον ἐπ' ὀνόματι τῆς θεᾶς Κοάνιν, θεότητος τῆς βουδικῆς θρησκείας, εἰς ἣν ἀνῆκε καὶ ἡ Λέ-Οῦ. Καλέσασα δὲ τὴν Νὰν, παρήγγειλεν αὐτῇ νὰ κράξῃ πρὸς τοῦτο ἐν φορεῖον.

Ἡ Νὰν ὕψωσε τοὺς ὤμους γρύλλίζουσα, καὶ ἐξῆλθεν ἵνα ἐκτελέσῃ τὴν δοθεῖσαν αὐτῇ παραγγελίαν, ἐνῷ ἡ νεαρὰ χήρα, μόνη ἐν τῷ δωματίῳ τῆς, ἐθεώρει τὸν ἀφώνον φωνογράφον, ὅστις δὲν μετέδιδεν αὐτῇ πλέον τοῦ ἀπόντος τὴν λαλίαν.

— Ἀ! εἶπεν, ἃς μάθῃ τοῦλάχιστον ὅτι δὲν ἔπαυσα νὰ τὸν συλλογίζωμαι, καὶ ἡ φωνή μου ἃς τοῦ τὸ ἐπαναλάβῃ ὅταν ἐπιστρέψῃ.

᾿Ωθήσασα δὲ τὸν φωνογραφικὸν κύλινδρον, ἐπρόφερε μεγαλοφώνως τὰς τρυφερώτερας φράσεις, ὅσας ἠδύνατο νὰ τῇ ὑπαγορεύσῃ ἡ καρδιά τῆς.

Τότε εἰσῆλθεν αἰφνης ἡ Νὰν, καὶ ἀνηγέειλεν, ὅτι τὸ φορεῖον ἀνέμενε τὴν κυρίαν, «ἡ ὁποία ἡμποροῦσε νὰ μείνῃ καὶ εἰς τὸ «σπίτι τῆς»».

Ἡ Λέ-Οῦ, ἐννοεῖται, οὐδεμίαν ἔδωκε προσοχὴν εἰς τὰς μεψιμοιρίας τῆς Νὰν, καὶ ἐπιβάσας τοῦ φορεῖου διέταξε νὰ φέρωσιν αὐτὴν εἰς τὸν ναὸν Κοάν-Τι-Μιάο.

Τὸ φορεῖον ἐκίνησεν, ἀλλὰ προέβαινε μετὰ μαγίστης δυσκολίας, διότι ἡ ὁδὸς ἦτο πλήρης ἀνθρώπων. Τέλος ἐφθάσε πρὸ τοῦ ναοῦ, καὶ ἡ νε-

αρά χήρα εισελθούσα ἐγονυπέτησε πρὸ τοῦ ἀγάλματος τῆς θεᾶς. Εἶτα δὲ κατηυθύνθη πρὸς ἱερὰν τινα συσκευήν, ἥτις ὀνομάζεται «Μύλος παρακλήσεων»· τοῦ μύλου τούτου αἱ ὀκτὼ πτέρυγες ἡγγίζον στρεφόμενοι διὰ τοῦ ἄκρου των μικρὰς ταινίας, ἐφ' ὧν ἦσαν ἐπιγεγραμμένα ἱερὰ ῥητά.

Σοδαρός τις βόνζος ἀνέμενε πλησίον τῆς συσκευῆς τοὺς πιστοὺς καὶ ἰδίως τὴν τιμὴν τῆς πίστewς αὐτῶν.

Ἡ Λε-Οὐ ἐνεχείρισεν εἰς τὸν ἱερέα τοῦ Βούδα ὀλίγα ταέλι, εἰς ἐπικουρίαν τῶν ἐκκλησιαστικῶν ἀναγκῶν· εἶτα δὲ ἡγγίσε διὰ τῆς δεξιᾶς τῆς χειρὸς τὸν στρόφαλον τοῦ μύλου καὶ ἔθηκεν αὐτὸν εἰς κίνησιν, ἀφοῦ ἔθλιψε διὰ τῆς ἀριστερᾶς τὴν καρδίαν τῆς.

— Ταχύτερον! ἐφώνησεν αὐτῇ ὁ βόνζος, καὶ ἡ νεαρά γυνὴ ἐκίνησε τὸν μύλον ὀρμητικώτερον.

Ἡ περιδίνησις ἐκείνη διήρκεσεν ἐν τέταρτον περίπου τῆς ὥρας, μεθ' ἧς ὁ βόνζος ἐβεβαίωσεν ὅτι αἱ εὐχαὶ τῆς ἱκέτιδος ἤθελον εἰσακουσθῆ.

Ἡ Λε-Οὐ προσεκύνησε καὶ πάλιν τὸ ἀγαλμα τῆς θεᾶς Κοάιν, καὶ ἐξεληούσα τοῦ ναοῦ ἀνέβη εἰς τὸ φορεῖόν τῆς, ἵνα ἐπανέλθῃ οἴκαδε.

Ἀλλὰ καθ' ἣν στιγμὴν τὸ φορεῖον εἰσῆρχετο εἰς τὴν Μεγάλην Λεωφόρον, οἱ φορεῖς ἠναγκάσθησαν νὰ παραμερίσωσι ταχέως, διότι στρατιῶται ἐξώθουν ἀποτόμως τὰ πλήθη. Τὰ καταστήματα ἐκλείοντο κατ' ἀνωτέραν διαταγὴν, αἱ δὲ πλάγαι ὁδοὶ ἐφράσσοντο διὰ κυανῶν παραπετασμάτων ὑπὸ τὴν ἐπιτήρησιν ἀστυνομικῶν κλητῶν.

Μακρὰ συνοδία, κατέχουσα μέρος τῆς λεωφόρου, προὐχώρει θορυβωδῶς.

Ἦν ὁ αὐτοκράτωρ Κοάγγ-Σίν, ὅστις τὸ ὄνομα σημαίνει «Συνέχειαν Δόξης», ἐπανερχόμενος εἰς τὴν πιστὴν ταρταρικὴν του πόλιν, ἥς ἐμελλε ν' ἀνοιχθῇ ἐνώπιόν του ἡ κεντρικὴ Πύλη.

Κατόπιν τῶν δύο προδρόμων ἔβαινεν οὐλαμὸς προσκόπων, ἀκολουθούμενος ὑπὸ ἀποσπάσματος ἱππέων, τεταγμένων εἰς δύο παραλλήλους στοίχους καὶ φερόντων ῥάβδους κρεμασμένας ἀπὸ σταυρωτοῦ τελαμῶνος.

Κατόπιν αὐτῶν ὄμιλος ἀνωτέρων ἀξιωματικῶν ἔφερεν ἀνεπτυγμένον τὸ κίτρινον θυσσανωτὸν ἀλεξήλιον, ὅπερ ἐκόσμει ὁ δράκων—ἐμβλημα τοῦ αὐτοκράτορος, ὡς ὁ φοῖνιξ εἶνε ἐμβλημα τῆς αὐτοκρατορίας.

Μετὰ ταῦτα ἐπεφάνη τὸ φορεῖον, ὅστις εἶχε ἀνασυρθῇ τὸ ἐκ κιτρίνης μετάξης κάλυμμα, κομιζόμενον ὑπὸ δεκαῆξ ἄνδρων, φορούντων ἐσθῆτας ἐρυθρὰς, καταστίκτους διὰ λευκῶν κοσμήτων, καὶ μεταξωτοὺς κεντημένους ὑπενδύτας. Πρίγκηπες δὲ τοῦ βασιλικοῦ οἴκου καὶ ἀνώτεροι δημόσιοι λειτουργοί, ἐπιβαίνοντες ἱππῶν λευκῶν, ὧν ἡ σκευὴ ἦν ἐπίσης ἐκ μετάξης κιτρίνης, εἰς δειγμα ὑψίστης εὐγενείας, ἡκολούθουν τὸ αὐτοκρατορικὸν φορεῖον, ὅπου ἔκειτο ἀ-

νακεκλιμένος ὁ Υἱὸς τοῦ Οὐρανοῦ, ἐξάδελφος τοῦ αὐτοκράτορος Τόγγ-Τσέ καὶ ἀνεψιὸς τοῦ ἡγεμόνος Κόγγ.

Μετὰ τὸ φορεῖον ἤρχοντο οἱ ἱπποκόμοι καὶ οἱ ἀναπληρωτικοὶ φορεῖς· οὕτω δὲ τέλος ὁλόκληρος ἡ συνοδία παρῆλθεν ὑπὸ τὴν Πύλην τοῦ Τιέν, πρὸς μεγίστην εὐχαρίστησιν τῶν διαβατῶν, ἐμπόρων καὶ ἐπαιτῶν, οἵτινες ἡδυνήθησαν νὰ ἐπαναλάβωσι τὸ ἔργον των.

Τὸ φορεῖον τῆς Λε-Οὐ ἀνέλαθεν ἐπίσης τὸν δρόμον του καὶ ἀπέθηκεν αὐτὴν εἰς τὴν οἰκίαν τῆς μετὰ δῖωρον ἀπουσίαν.

Ἀλλὰ ποίαν ἔκπληξιν ἐπεφύλασεν ἡ Θεὴ Κοάιν εἰς τὴν νεαράν γυναῖκα!

Καθ' ἣν στιγμὴν ἴστατο τὸ φορεῖον, ἄμαξα κονιοσκεπής, συρομένη ὑπὸ δύο ἡμιόνων εἶχε ἐπίσης σταματήσει πρὸ τῆς θύρας, καὶ ἀπέβαινεν ἐξ αὐτῆς ὁ Κιν-Φό, ἀκολουθούμενος ὑπὸ τοῦ Κραίγ, τοῦ Φράϋ καὶ τοῦ Σούν.

— Σὺ! Σὺ! ἐφώνησεν ἡ Λε-Οὐ, μὴ δυναμένη νὰ πιστεύσῃ τοὺς ὀφθαλμούς της.

— Ἀγαπητὴ μου μικρὰ ἀδελφή! ἔκραξεν ὁ Κιν-Φό, δὲν ἀμφέβαλλες περὶ τῆς ἐπιστροφῆς μου;

Ἡ Λε-Οὐ δὲν ἀπεκρίθη. Ἐδράξε τὴν χεῖρα τοῦ φίλου της καὶ ἔσυρεν αὐτὸν εἰς τὸ δωμάτιόν της, ἐνώπιον τῆς μικρᾶς φωνογραφικῆς συσκευῆς, εἰς ἣν ἐξεμυστηρεῦετο τοὺς πόνους της.

— Οὐδὲ στιγμὴ μία δὲν παρῆλθε, χωρὶς νὰ σὲ περιμένω, ἀγαπητὴ μου καρδιά κεντημένη μετ' ἀνθῶν μεταξωτά!

Μεταβάλλουσα δὲ τὴν θέσιν τοῦ κυλίνδρου, ὥθησε τὸ ἐλατήριο ὅπερ ἐκίνησεν αὐτὸν ἐκ νέου.

Ὁ Κιν-Φό ἡδυνήθη τότε ν' ἀκούσῃ φωνὴν γλυκεῖαν ἐπαναλαμβάνουσαν ὅ,τι πρὸ μικροῦ ἔλεγεν ἡ τρυφερὰ Λε-Οὐ.

«Ἐπάνελθε, μικρὴ μου ἀγαπητὴ ἀδελφέ! Ἐπάνελθε πρὸς με! Ἄς μείνωσιν ἡνωμένοι αἱ καρδίαι μας ὡς τὰ δύο ἄστρα τοῦ Ποιμένου καὶ τῆς Λύρας! Οὐδὲν ἄλλο διανοοῦμαι ἢ τὴν ἐπιστροφήν σου...»

Ἡ συσκευὴ ἐσίγησεν ἐπὶ τινὰς στιγμὰς, εἶτα δ' ἐπανελάβε, διὰ παραχόρδου ὅμως καὶ στρουφνῆς φωνῆς:

«Δὲν φθάνει μία κυρά, μᾶς χρειάζεται τόρα καὶ αὐθέντης! Ὁ ἄρχων Γέν νὰ τοὺς πνίξῃ καὶ τοὺς δύο!»

Ἡ φωνὴ αὐτὴ ἦτο ἡ γνωστὴ φωνὴ τῆς Νάν. Ἡ ἐλεεινὴ γραῖα εἶχεν ἐξακολουθήσει ὁμιλοῦσα μετὰ τὴν ἀναχώρησιν τῆς Λε-Οὐ, ἐνῶ ὁ φωνογράφος, κινούμενος ἔτι, ἀνέγραφεν ἐν ἀγνοίᾳ τῆς τοὺς ἄφρονες αὐτῆς λόγους.

Υπηρετρίαι καὶ ὑπηρέται, προσέχετε τοὺς φωνογράφους.

Δύο ἡμερὸν ἡ Νάν ἀπαπέμφθη, πρὶν ἢ ἔτι παρῆλθωσιν αἱ τελευταῖαι ἡμέραι τῆς ἐβδόμης σελήνης.

[Ἡ περὶ τὴν συνοδίαν]

ΔΗΜΩΔΗ ΠΑΡΑΜΥΘΙΑ

Γ'

Πρὸ ἐνὸς καὶ ἐπέκεινα αἰῶνος ὁ βασιλεὺς τῆς Πρωσίας Φρειδερίκος ὁ μέγας ἐθεώρησε καταλλήλοτατον μέσον σατυρισμοῦ τοῦ περιωνύμου τότε ὑπομνηματιστοῦ τῆς Βίβλου δομινικανοῦ καλογήρου Δομ. Καλυετ τὴν ἐφαρμογὴν τῆς αὐτῆς μεθόδου εἰς δημώδη παραμύθια. Καὶ λαβὼν ἐκ τῆς συλλογῆς τοῦ Περρώ τὸν Γαλαζογέννη (Barbe-Bleue) ἐπεβάλετο νὰ ποδεῖξῃ ὅτι κατὰ τὸν τρόπον ἐκάστοτε τῆς ἐξετάσεως δύνανται καὶ τὰ κωμικώτατα ὡς σπουδαῖα καὶ τὰ σπουδαιότατα ὡς κωμικά νὰ παρασταθῶσι. Τὸ ἔργον τοῦ δημίου τοῦ Βολταίρου διδάσκει ἡμᾶς, ἂν ὅχι ἄλλο, τοῦτο ὅμως, ὅτι μόνον ὁ θελὼν νὰ στεινῇ ἐπιτρέπεται νὰ γράψῃ σχόλια καὶ παρεμβολὰς εἰς παραμύθια. Τοιαύτη τοῦλάχιστον γνώμη ἐπεκράτει κατὰ τὴν παρελθούσαν ἑκατονταετηρίδα, καὶ εὐάριθμοι εἰσιν οἱ μὴ συμμερίζοντες ταύτην καὶ κατὰ τὴν παρούσαν.

Ἐπιχειρῶν καὶ ἐγὼ οὐχὶ παίζων, ἀλλὰ μεθ' ὅλης τῆς ἀπαιτουμένης σοβαρότητος νὰ σχολιάσω ἐν παραμύθιον, ἀναγκάζομαι νὰ δηλώσω ὅτι ἀναγνωρίζω πόσον ἀνεπαρκεῖς καὶ ἀπροσδιόνυσος ὁ φανῶν ἐν ἴσως εἰς τινὰς τῶν ἀναγνωστῶν τῆς Ἑστίας αἱ δικαιολογίαι: ὅτι ἡ ἐπιμελὴς καὶ εὐμεθόδος τῶν παραμυθίων ἔρευνα διαλευκάνει ἢ καὶ ὅλως λύει πολλὰ ζητήματα τῆς γλωσσολογίας, τῆς τῶν θρησκευτικῶν ἱστορίας, τῆς γραμματολογίας, τῆς ἐθνολογίας καὶ ἄλλων ἐπιστημῶν εἰς ἵασις ὅτι πολλοί, καὶ δὴ σοφοὶ καὶ σπουδαῖοι, ἡσχολήθησαν εἰς τοιαύτας μελέτας, ὡς μονονουχὶ εἰς αὐτοτελῆ ἐπιστήμην προήγαγον· ὅτι ἴδια πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον περιοδικὰ ἐξεδίδοντο ἐν Γερμανίᾳ ἡ *Ανατολὴ καὶ Δύσις* (Orient und Occident) ὑπὸ τοῦ δεινοῦ σασκριτιστοῦ Βένφαϋ, καὶ ἡ *Ἑφημερίς τῆς γερμανικῆς μυθολογίας* (Zeitschrift für deutsche Mythologie) ὑπὸ τοῦ διασήμου μυθολόγου Μάννχαρτ· καὶ ὅτι τοιαῦται ἔρευναι τὴν πρωτίστην κατέχουσι θέσιν ἐν ἐτέροις περιοδικοῖς, ἐν μὲν Ἀγγλίᾳ ἐν ταῖς *Σημειώσεσι καὶ ζητήμασι* (Notes and Queries), ἐν Γαλλίᾳ ἐν τῇ *Κελτικῇ ἐπιθεωρήσει* (Revue Celtique), ἐν τῇ *Ρωμανίᾳ* (Romania) τῇ *Ἑφημερίδι τῆς ῥωμανικῆς φιλολογίας*, ἐν Γερμανίᾳ ἐν τῇ *Ἀλεμαννίᾳ*, τῇ *Γερμανίᾳ*, τῇ *Ἀγγλίᾳ* (Anglia), ταῖς *Ἀγγλικαῖς μελέταις* (Englische Studien), τῇ *Ἀλλοδαπῇ* (Ausland), τῇ *Ἑφημερίδι τῆς γερμανικῆς φιλολογίας* (Zts. f. deutsche Philologie), τῇ *τῆς γερμανικῆς ἀρχαιότητος* (Zts. f. deutsches Alterthum) κ. ἐπὶ τέλους τ.λ. διότι περιττὸν εἶνε βεβαίως νὰ παρατείνωμεν τὴν σχοινοτενῆ αὐτῶν ἀπαριθμῆσιν.

Ἀλλ' ἐκτὸς τῆς ἐπιστημονικῆς αὐτῶν ἀξίας, ἥτις ὑπὸ γενοῦ μόνον κύκλου λογίων ἀναγνωρί-

ζεται καὶ ἐκτιμᾶται, τὰ παραμύθια κέκηνται καὶ ἐτέραν, ἥτις ἂν καὶ παροράται ἴσως καὶ ἐν Καρὸς μοῖρα τίθεται ὑπὸ τῶν σοφῶν, οὐδόλως ὁμῶς ἐκ τούτου μειοῦται. Εἰσὶ παλαιοὶ παιδικοὶ ἡμῶν φίλοι καὶ ἀποπνέουσι τὸ ἄρρητον ἐκεῖνο γόητρον, ὅπερ ἐνέχουσι πάντα τὰ νακαλοῦντα εἰς τὴν μνήμην τοὺς χρόνους τῆς νεαρᾶς ἡμῶν ηλικίας. Ἡ δὲ λεπτολόγος ἐξέτασις πρὸς ἐγγυτέραν γνῶσιν τῆς καταγωγῆς καὶ τῆς σημασίας αὐτῶν, καίπερ ἀποστεροῦσα αὐτὰ ἐν μέρει τῆς ποιητικῆς των καλλονῆς, φρονούμεν ὅτι δὲν ἀμειρεῖ πως ἐνδιαφέροντος. Ἡ σκέψις αὕτη ἐνθαρρύνει ἡμᾶς νὰ ὑποκλέψωμεν χάριν μονοτόνων παραλληλισμῶν καὶ ξηρῶν παραπομπῶν στήλας τινὰς τῆς Ἑστίας εἰς εὐτραπελωτέρα ἀναγνώσματα προωρισμένας.

Οὐχὶ ἀνεῦ ἀπορίας θ' ἀνέγνωσαν ἴσως τινὲς τὸ ἐν τῇ προηγουμένῳ φύλλῳ δημοσιευθὲν παραμύθιον. Ὁ ἐπιζητῶν ἐν δημώδεσι παραμυθίοις ψυχαγωγίαν, οἷαν εἶνε συνειθισμένος νὰ εὕρισκῃ ἐν διηγήμασιν, ὡς γράφονται νῦν, θὰ ἴδῃ τάχιστα διαψευδομένας τὰς ἐλπίδας του. Εἰκονικαὶ παραστάσεις ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον τῶν περὶ τῆς φύσεως καὶ τῶν φυσικῶν φαινομένων ἰδεῶν τῶν παναρχαιοτάτων ἡμῶν προγόνων, τὰ παραμύθια μεταδίδονται ἀσυνειδήτως οὕτως εἰπεῖν, διότι αἱ ἀρχικαὶ ἐννοιαὶ εἰσὶν ἀκατάληπτοι πλέον τοῖς διηγούμενοις, ἀπὸ γενεᾶς εἰς γενεάν μετὰ πολλῶν προσθηκῶν, ἀφαιρέσεων, διορθώσεων καὶ παραφθορῶν, οὕτως ὥστε ὁμοιάζουσι νόμισμα, οὐ ἀποτιβεῖς ἐκ τῆς πολλῆς κυκλοφορίας κατέστη δυσδιάκριτος ὁ τύπος· αἱ μᾶλλον παρεφθαρμένα, αἱ μεταγενεστέρως ἐποχῆς παραλλαγῇ εἰσὶ τεχνικώτεραι, εὐγενέστεραι, λογικώτεραι καὶ τερπνότεραι ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, ἐν ᾧ αἱ ἀρχαϊκώτεραι, διατηροῦσαι τὸν τραχὺν καὶ ἄξεστον πρωτότερον φλοῖον, παρίστανται εἰς ἐπιπόλαιον παρατηρητὴν ὡς τερατώδη τινα ἐξαμβλώματα, παράλογα καὶ ἀπαρέσκοντα πάντοτε. Ὁ τι ὅμως τὰ τελευταῖα ταῦτα ἀπολλύσιν ἐξεταζόμενα ὡς ἔργα καλλιτεχνικά, κερδαίνουσι μελετώμενα ὡς μνημεῖα ἐποχῶν παναρχαίων· καὶ διὰ τοῦτο ἡ ἀξία αὐτῶν εἶνε ἀνωτέρα τῶν ἐστιλβωμένων νεωτέρων παραλλαγῶν, αἵτινες οὐδέποτε κατὰ τὴν τεχνικὴν ἐπεξεργασίαν ἀνῆλθον εἰς βαθμὴν τοιοῦτον τελειότητος, ὥστε διὰ τῆς ὑπεροχῆς των ὑπὸ καλογικὴν ἐποψὴν νάντισταθμίζωσι τὰ μειονεκτήματα αὐτῶν ὑπὸ ἐπιστημονικὴν.

Τὰ παραμύθια τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ διετῆρησαν κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἥττον ἀναλλοίωτα ἢ ἐλάχιστα παρηλλαγμένα, οὐ μόνον τὸν ἀρχικὸν πυρῆνα, ἀλλὰ καὶ τὴν ἐξωτερικὴν περιβολήν. Ἄν δὲ μὴ ὑπῆρχον τὰ μεστὰ ἐμπνεύσεως καὶ ὑψηλῆς ποιητικῆς ἐξάρσεως δημοτικᾶ αὐτοῦ ἔργα, κρίνων τις μόνον ἐκ τούτων, οἰκτίστην θὰ συνελάμβανεν ἰδέαν περὶ τῆς διανοητικῆς

αὐτοῦ καταστάσεως. Τῷ ὄντι τὰ ἡμέτερα παραμύθια φαίνονται ἐκ πρώτης ὀψεως ἐλεεινὰ ἀποκρήματα βαρβάρου φαντασίας, συγγενέστατα κατὰ τοῦτο τοῖς τῶν ἀγρίων λαῶν, τῶν Ἑσκιμῶ, τῶν Ἐρυθροδέρμων τῆς Ἀμερικῆς, τῶν Πολυνήσιων. Τὸ παραμύθιον τοῦ Ἀστεροῦ καὶ τῆς Πούλιως, ὅπερ θὰ ἐξετάσωμεν ἐνταῦθα, ἐπιμαρτυρεῖ μοι τοῖς λόγοις· ἡ μάνα, ἀφ' οὗ ἔφαγε τὸ περιστέρι ἡ γάτα¹, παρατίθεται πρὸς βρῶσιν τῷ σύζυγῳ τὸν ἴδιον μαστόν· ὁ δὲ σύζυγος μαθὼν κατόπιν τὸ πρᾶγμα καὶ μηδὲ κατ' ἐλάχιστον ἐκπλαγεῖς, ἐκφράζει τὴν ἐπιθυμίαν νὰ φάγῃ καὶ τὰ τέκνα του, διότι πολὺ νόστιμον τῷ ἔφην τὸ ἀνθρώπινον κρέας· καὶ τοῦτο προθύμως ἀποδέχεται ἡ μήτηρ· ἔπονται δὲ ἀνευτινὸς ἐξηγήσεως ἡ λογικὸν συνειρμὸς τὰ παραδοξότατα τῶν πραγμάτων, ἡ μεταμορφωσις τοῦ ἀδελφοῦ εἰς ἀρνίον, ἡ αὐξήσις τοῦ δένδρου περιλειχομένου ὑπὸ τοῦ ἀρνίου κτλ. κτλ.

Καὶ ὅμως τὸ παραμύθιον τοῦτο εἶνε ἐκ τῶν σπουδαιοτάτων καὶ πολυτιμοτάτων· ὁ Χάν ἀποκαλεῖ αὐτὸ τὸν μαργαρίτην τῆς ὅλης συλλογῆς του· ἐν ᾧ ἀφ' ἐνὸς βρίθκει μυθολογικῶν διδομένων πολλῆς σημασίας, ἀφ' ἑτέρου αἱ πολυπληθεῖς παράδιαφοροι λαοὶ σωζόμεναι παραλλαγαὶ αὐτοῦ μαρτυροῦσι περὶ τῆς ἀρχαιότητος του. Ἀνάγεται δὲ εἰς τὴν μεγάλην τάξιν τῶν παραμυθίων, ἅτινα ἀπέρρευσαν ἐκ μετεωρολογικῶν μύθων· ἐν αὐτῷ ὅμως ἀνευρίσκουμεν προσέτι καὶ ἔχνη ἀστρονομικῶν μύθων ἀναμιζέμετα τῶν μετεωρολογικῶν καὶ ἀπηχῆσις τῆς περὶ μετεωρολογικῶν αἰγυπτιακῆς θεωρίας ὡς ἀναπτύσσεται ἐν τῷ παραμυθίῳ τῶν Δύο ἀδελφῶν, περὶ οὗ εἴπομεν τινα ἐν τῷ πρώτῳ ἄρθρῳ.

Ὁ Χάν κατατάσσει τοῦτο εἰς γενικὸν τινα τύπον, ὃν ἐπωνόμασεν ἐκ τοῦ ἀρχαίου ἐλληνικοῦ μύθου περὶ Φρίξου καὶ Ἑλλης, τοῦ πολλὰς μετὰ τοῦ ἡμετέρου ἔχοντος ομοιότητος. Ὁ ἐλληνικὸς μῦθος εἶνε ἀναμφισβητήτως μετεωρολογικὸς· ὁ χρυσόμαλλος κριὸς παρίστησι, νομίζομεν, νέφος χρυσοῦμενον ὑπὸ τῶν ἡλιακῶν ἀκτίνων, ἡ εἰς τὸν Ἑλλήσποντον πεσοῦσα ἀδελφὴ νέφος καταπίπτων εἰς βροχὴν, τὸ δ' ὄνομα τῆς μητρὸς τῶν ὄρφανῶν Νεφέλης οὐδένα ἐπιτρέπει ἐνδοιασμὸν περὶ τῆς τοιαύτης ἐρμηνείας². Ἐν

1. Ἐπιτραπήτω ἡμῖν νὰ σημειώσωμεν ἐνταῦθα ἐν παρόδῳ, ὅτι οὐχὶ ὁρθῶς οἱ καθαρεύοντες τὴν γλῶσσαν ἀποσκορακίζουσι τὴν λέξιν ταύτην ὡς χυδαίαν, γράφοντες τὸ ἀρχαῖον γαλῆ. Ἄλλο γαλῆ καὶ ἄλλο γάτα οἱ ἀρχαῖοι—ἀς μὴ φανῇ τοῦτο εἰς τινὰς παράδοξον—ἡ γνόντων τὴν ἡμερον γάταν· ἡ ἀγρία γαλῆ, ἐξημερωθεῖσα ὑπὸ τῶν Αἰγυπτίων κατέστη κατοικίδιον ζῶον αἰῶνας τινὰς μετὰ Χριστόν· λίαν δὲ προσηκόντως ὡς νέον εἶδος καὶ νέαν ἑλαβεν ὀνομασίαν, γάτος ἡ γάτος, ἥτις ἄγνωστον ἀν' ὑπὸ τῶν Ῥωμαίων ἢ ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων ἐδόθη αὐτῷ τὸ πρῶτον.

2. Καὶ ἡ ἐξακολούθησις τοῦ μύθου, ἡ εἰς Κολχίδα δηλονότι, ἐνθα ἐβασίλευεν ὁ τοῦ Ἀπόλλωνος (Ἡλίου) παῖς Αἰήτης, φυγὴ τοῦ Φρίξου, ἡ ὑπὸ δράκοντος φυλακὴ

τῷ δημῶδει παραμυθίῳ ὅπως εἰσεχώρησαν οὐκ ὀλίγαι μεταβολαί· ἀντὶ τῆς μητρικῆς αὐτῆς ἡ μήτηρ καταδιώκει τοὺς ἀδελφοὺς, τὸν κριὸν ἀντικαθίστησιν ὁ εἰς ἀρνίον μεταμορφωθείς Ἀστερὸς, τὰ δὲ λοιπὰ ἐπεισόδια ἐλλείπουσιν ἐκ τοῦ ἀρχαίου μύθου. Ἀκριβῶς ὅμως ὅμοιον τῷ ἡμετέρῳ εἶνε γερμανικόν τι παραμύθιον, πολλῶν μεταγενέστερον, ὡς ἐκ πολλῶν τεκμηρίων ἐμφαίνεται. Ἐν τῷ παραμυθίῳ ὁ Ἀδελφούλης καὶ ἡ ἀδελφούλα τῆς συλλογῆς τῶν ἀδελφῶν Γρίμμ¹ οἱ ἀδελφοὶ εἰσὶν ὄρφανοί, οἵτινες μὴ ὑποφέροντες τὰς κακώσεις τῆς μητρικῆς δραπετεύουσι τῆς πατρικῆς οἰκίας· ὁ ἀδελφὸς διψᾷ καὶ ὁδὸν, ἀλλ' ἡ μητρικὴ ἡτο μάγισσα καὶ εἶχε μαγεύσει ὅλας τὰς πηγὰς, τοῦτο δὲ γινώσκουσα ἡ ἀδελφὴ τὸν ἀποτρέπει τοῦ νὰ πῇ ἀπὸ τοῦ πρώτου παρατυχόντος ῥυακίου, ἵνα μὴ γίνῃ τίγρις καὶ τὴν φάγῃ· κατόπιν καὶ ἀπὸ τοῦ δευτέρου, ἵνα μὴ γίνῃ λύκος· ἀπὸ τοῦ τρίτου ὅμως δὲν ἰσχύει νὰ τον ἐμποδίσῃ, ἀλλὰ ὑπὸ δίψης φλογεῖται συνεχόμενος πίνει καὶ μεταμορφοῦται εἰς δορκάδα. Μετὰ μικρὸν εὐρίσκουσιν οἱ ἀδελφοὶ ἐρημικὸν τινα οἰκίσκον ἐν τῷ δάσει, καὶ ἐκεῖ καταλύσαντες μένουσιν ἐπὶ τινα χρόνον ἀνευρόχλητοι· ἀλλ' ἐπὶ τέλους τὸ βασιλόπουλον Θηρεῖον ἐν τῷ δάσει, ἀνακαλύπτει τὸ καταφύγιόν των καὶ θαυμάσας τὴν καλλονὴν τῆς νεάνιδος, νυμφεύεται καὶ παραλαμβάνει αὐτὴν μετὰ τῆς δορκάδος εἰς τὸν ἀνάκτορα. Ἡ μητρικὴ μαθοῦσα ἐκ τοῦ μαγικοῦ αὐτῆς κατόπτρου τὰ κατὰ τὴν προγονὴν τῆς, μετασχηματίζεται εἰς μαῖαν, ὅτε δ' ἡ βασίλισσα ἔτεκεν ἄρρεν τέκνον, προσποιουμένη ὅτι θέλει νὰ λούσῃ αὐτὴν, τὴν ῥίπτει εἰς πύρινον λουτρόν, καὶ νομίσασα ὅτι κατεκῆν, ὑποβάλλει εἰς τὴν θέσιν αὐτῆς τὴν ἀσχημοτάτην κόρην τῆς. Ἀλλ' ἡ βασίλισσα σώζεται ἐκ θαύματος, καὶ λάθρα προσερχομένη ἐκάστην νύκτα, θηλάζει τὸν τέκνον τῆς· ἐπὶ τέλους ἀνακαλύπτει τὸ πρᾶγμα ὁ βασιλεὺς καὶ θανατώνει τὴν κακὴν μητρικὴν καὶ τὴν ὑποβολιμαίαν βασίλισσαν, ὁ δ' ἀδελφὸς ἀναλαμβάνει τὴν ἀνθρωπίνην αὐτοῦ μορφήν.

Τοῦτο, καθ' ὅσον τοῦλάχιστον ἡμεῖς εἰξεύρομεν, εἶνε τὸ μόνον παραμύθιον, οὗ ἡ καθόλου οἰότης χρυσοῦ δέρατος κτλ. ἐπιδέχεται τὴν αὐτὴν ἐρμηνείαν. Ὁ δράκων (παράστασις τῆς χειμερίου ὥρας) κρατεῖ ἐπὶ ἑπτὰ ἔτη (τοὺς ἑπτὰ χειμερινοὺς μῆνας) Θησαυρὸν ἡ γυναικας (τὰς ἡλιακὰς ἀκτίνας ἢ τὰς νεφέλας). Ὁ θεὸς τοῦ κεραυνοῦ ἢ τοῦ ἡλίου φονεύσας τὸν δράκοντα γίνεταί κύριος τοῦ θησαυροῦ ἢ ἐλευθεροῖ τὰς δεσμίαις γυναικας. Ἐκ τῶν ἰδεῶν τούτων ἀπέρρευσαν ἀναρίθμητοι μῦθοι καὶ παραμύθια, ἅπαντα σχεδὸν τὰ περὶ δράκοντοκτονιών, ὧν ὁ ἀρχικὸς πυρὴν εὑρηται ἐν ταῖς Βέδαῖς. Ὁ Ἰνδρᾶς (θεὸς τοῦ οὐρανοῦ καὶ τοῦ κεραυνοῦ) φονεύσας τὸν δράκοντα Ἀχι, ἐλευθεροῖ τὰς οὐρανίας νύμφας τῶν ὁδῶν Ἀψαράς καὶ παραλαμβάνει τὸν δράκοντοφρούρητον Θησαυρὸν.

1. Grimm, Kinder und Hausmaerchen. Goett. 1864 ἀρ. 11 τ. I, σ. 57-64.

κονομία συμπίπτει τῇ τοῦ ἐλληνικοῦ. Ἐν παραμυθίοις δὲ ἄλλων λαῶν εὐρίσκουμεν πολλὰς ομοιότητας ἐν τοῖς καθ' ἕκαστα. Ταύτας ἀναφέρουμεν ἐνταῦθα ὅσον δυνάμεθα συντομώτερον.

Ἡ ἰδέα τῆς ἀποφάσεως τῶν γονέων νὰ φάγῃ τὰ τέκνα των καὶ ἡ διαφυγὴ αὐτῶν ἀπαντᾷ καὶ ἐν τινι λαπωνικῷ παραμυθίῳ. Σύζυγοι ἐκ τῆς γενεᾶς τῶν Στάλλο (εἶδος δρακόντων, γιγάντων) εἶχον υἱὸν καὶ κόρην· ἐπελοῦσης σιτοδείας, ἀποφασίζουσι νὰ σφάξωσιν ἐν παιδίον των, ἀλλὰ δὲν συμφωνοῦσι ποῖον ἐκ τῶν δύο. Ἀκούσασα ἡ κόρη, κατορθοῖ νὰ δραπετεύσῃ, καταφεύγει μακρὰν εἰς οἰκίαν τινά, ἐνθα καὶ νυμφεύεται. Ὁ γαμβρὸς θέλει νὰ ζητήσῃ προῖκα ἀπὸ τὰ πενθερικά του, παρὰ τὰς παραστάσεις τῆς συζύγου του· ἀλλὰ μόλις ἔφθασαν καὶ παρέμειναν ὀλίγον εἰς τὴν οἰκίαν τῶν Στάλλο, κατανοήσαντες τὸν κίνδυνον, φεύγουσι, καὶ καταδιωχθέντες, διασώζονται διὰ τεχνασμάτων τῆς κόρης¹.

Τὰ κατὰ τὴν διώξιν τῶν παιδίων ὑπὸ τῆς μητρὸς αὐτῶν, τὰ ἀνυπερβλήτα ἐμπόδια, εἰς ἃ μεταβάλλονται τὰ διάφορα σκευὴ ῥιπτόμενα, ἐπεισόδια κοινότατα ἐν παραμυθίοις πολλῶν λαῶν, ἔχουσι βάσιν τὴν μυθικὴν παράστασιν τοῦ φυσικοῦ φαινομένου τῆς καταιγίδος. Αἱ ἀτμοσφαιρικαὶ μεταβολαὶ ἦσαν πηγὰ ἀνεξάντλητοι μύθων διὰ τοὺς πρώτους λαοὺς· καὶ εἶνε λίαν εὐληπτον τοῦτο, ὅταν ἀναλογισθῶμεν μετὰ πόσου φόβου καὶ μεθ' ὁποίου ἐνδιαφέροντος ἀπέβλεπον οἱ ἄνθρωποι τῶν παναρχαιοτάτων χρόνων εἰς τὰ μετεωρολογικὰ φαινόμενα. Ἡ ἐκ τούτων βλάβη ἢ ὠφέλεια ἦν ἄμεσος, ἀπροφύλακτοι δὲ καὶ ἀπροστάτευτοι κατὰ τῆς πάλης τῶν στοιχείων ἐκαρπάζοντες τὴν ἐκβασιν ταύτης μετ' ἀγωνίας, ἢν οὐδὲ νὰ φαντασθῶμεν δυνάμεθα ἡμεῖς, οἵτινες, διὰ μυρίων μέσων ἀσφαλιζόμενοι, ὁμοιάζομεν μᾶλλον μὲ τὰ ἐντὸς ὑελοστεγῶν κήπων κατὰ πάσης κλιματικῆς ἐπηρείας προφυλασσόμενα φυτὰ. Αἱ καταιγίδες ὅτε μὲν ἐπιφέρουσιν εὐλογίαν, γονιμότητα τοῦ ἐδάφους, ὅτε δὲ καταστροφὰς καὶ πλημύρας· ἡ, κατὰ τὴν μυθολογικὴν ἐκφρασιν, ὅτε μὲν ἀναδείκνυται νικητὴς ὁ εὐεργετικὸς θεὸς τοῦ κεραυνοῦ, ὅτε δὲ ὁ κακοποιὸς δράκων, αἱ σκοπεῖται νεφέλαι τῶν θελλῶν· καὶ εἰς μὲν τὴν πρώτην παράστασιν ἀνάγονται οἱ μῦθοι περὶ τοῦ Ἰνδρᾶ τοῦ φονέως τοῦ δράκοντος Ἀχι, τοῦ Διὸς τοῦ νικητοῦ τῶν Γιγάντων καὶ τῶν Τιτάνων, οἱ γερμανικοὶ περὶ τοῦ θεοῦ τῆς βροντῆς Θόρ, τοῦ διὰ τῆς σφύρας τοῦ πατάσσοντος τὰ ἀτάσθαλα τῶν γιγάντων γέννη, καὶ οἱ νεοελληνικοὶ καὶ σλαβικοὶ περὶ τοῦ προφήτου Ἡλίου, τοῦ διώκοντος ἐφ' ἄρματος τὸν δράκοντα· ἐκ δὲ τῶν μύθων, οἵτινες ἐκ τῆς δευτέρας παραστάσεως ἀπορρέουσι, τὴν πρωτίστην θέσιν κατέ-

1. Germania 1870 τ. XV σ. 189-192.

χει ὁ περὶ τοῦ Περσέως, ὃν διώκουσιν αἱ ἀδελφαὶ τῆς ἀποκεφαλισθείσης Μεδούσης Γοργόνος καὶ ἄλλα συγγενῇ ταύταις τέρατα.

Παραλλαγαὶ τῆς δευτέρας ταύτης παραστάσεως δύνανται νὰ θεωρηθῶσιν αἱ τῶν παραμυθίων διηγήσεις περὶ καταδιώξεως τοῦ ἥρωος ὑπὸ πονηροῦ τινος δαίμονος ἢ τέρατος. Αὗται εἰσὶ συχνόταται ἐν τοῖς παραμυθίοις τοῦ καθ' ἡμᾶς λαοῦ, περιττὸν δὲ κρίνω νὰ σημειώσω τὰ τοιαῦτα ἐν τῇ συλλογῇ τοῦ Χάν, διότι πολυπληθὴ εἰσὶ προσέτι τὰ ἀνέκδοτα, ἐν οἷς ὅμοια ἐπεισόδια εὐρηται, καὶ ἕκαστος πιστεύω τῶν ἀναγνώστων τῆς Ἑστίης ὅα ἐνθυμεῖται ἴσως ἱκανὰ τοιαῦτα ἐκ τῆς παιδικῆς του ἡλικίας. Οἱ διωκόμενοι διαφεύγουσι πάντοτε εἴτε μεταμορφούμενοι, εἴτε ῥιπτοντες σκευὴ διάφορα, ἅτινα μεταβάλλονται εἰς δάση, εἰς ὄρη, εἰς λίμνας ἢ θαλάσσας, καὶ ἅτινα ἐπὶ τέλους ἀδυνατεῖ νὰ ὑπερβῇ ὁ διώκων. Τὰ σκευὴ ὑπαινίσσονται τὰ νέφη, ἅτινα ἀπὸ μικρῶν βαθμηδὸν μεγεθύνονται, καὶ ἐν οἷς ἀναλόγως τῆς φαντασίας αὐτοῦ ἀναγνωρίζει ἕκαστος διάφορα ἀντικείμενα· ἐν δὲ τῇ μυθολογικῇ γλώσσῃ τὰ νέφη παρίστανται πάντοτε ὡς ὄρη, θάλασσα, λίμνη, πύργοι, βουκόλια κλπ.

Τὸ ἀρχαιότερον παραμύθιον, ἐν ᾧ ἀπαντᾷ τὸ ἐπεισόδιον τοῦτο εἶνε Ἰνδικόν τι τῆς συλλογῆς Σομαδέφα, «ἡ διήγησις περὶ τοῦ Σρινγκα-βούγια», ἐξ ἧς ἀπέρρευσαν πολλὰ παραμυθίων συμπλέγματα. Τὸ βασιλόπουλον πρόκειται νὰ νυμφευθῇ τὴν κόρην ἐνὸς Ῥαξασᾶ (εἶδος βουκό-λακος, προσωποποίησης ἴσως ἀνεμοτροβίλου)· ἀλλὰ πρὸς τοῦτο δέον νὰ ἐκτελέσῃ ἄθλόν τι, ὅπερ συνίσταται εἰς τὸ νὰ κατορθώσῃ νὰ διαφύγῃ τὸν Ῥαξασᾶν, διώκοντα αὐτόν¹. κατὰ συμβολὴν τῆς μελλονύμφου τὸ βασιλόπουλον διωκόμενον ῥίπτει πρῶτον δράκα χρώματος, ὅπερ μεταβάλλεται εἰς ὄρος, εἴτα ὀλίγον ὕδωρ ὅπερ μεταβάλλεται εἰς ποταμὸν, καὶ τρίτον ἄκανθαν, ἐξ ἧς ἀναβλαστάνει δάσος πυκνὸν, ὅπερ κατόπιν πυρποληθὲν ἀναστέλλει τὸν διώκτην. Ἀνα νυμφευθέντες δραπετεύουσιν, ἡ δὲ κόρη μεταμορφουμένη ἐκάστοτε αὐτὴ, μεταμορφοῦσα δὲ καὶ τὸν σύζυγόν της, κατορθοῖ νὰ διαφύγῃ τὸν διώκοντα πατέρα της². Ἐξ Ἰνδικῆς, διὰ βιβλίων τῆς βουδιστικῆς θεησεύσεως πιθανῶς, μετηνέχθη τὸ παραμύθιον εἰς Σιάμην· ἐν σιαμικῷ τινι ὁ βασιλόπαις διώκεται ὑπὸ κακῆς πενθερᾶς, ῥίπτει δὲ πρῶτον ῥίζας, ἐξ ὧν φύονται ὀξεῖαι ἄκανθαι, εἴτα σχηματίζει ὄρος καὶ κατόπιν λίμνην³. Διὰ τοῦ βουδισμού ἐπίσης, διὰ μέσου τῶν Μογγόλων, διεδόθησαν πολλοὶ Ἰνδικοὶ μῦθοι ἀνά

1. Ἀνάλογος τούτῳ φαίνεται ὁ ἐλληνικὸς μῦθος περὶ Πέλοπος καὶ Οἰνομάου.

2. Brockhaus in Bericht. d. philos. hist. Classe d. k. saechsischen Gesel. d. Wissens. Lps. 1861, σ. 223 κ.

3. Asiat. Researches, τ. XX, σ. 346-348.

τάς τουρανικάς καὶ ἁλταϊκάς φυλάς. Ἐκ τούτου ἴσως ἐξηγεῖται ὅτι εὐρίσκουμεν τὸ αὐτὸ ἐπεισόδιον ἐν σαμογετικαῖς, φιννικαῖς καὶ λαπωνικοῖς παραμυθίοις¹. Ἀγνωστον ἂν ἐντεῦθεν ἢ ἐξ εὐρωπαϊκῶν ἐθνῶν προέλαβον αὐτὸ οἱ Ῥώσοι καὶ οἱ Οὐγγροι². Ἐκ τῶν δι' ἄλλης ὁδοῦ ἐκ τῆς Ἰνδικῆς μετενεχθέντων εἰς Εὐρώπην ἀναφέρονται ἐνταῦθα τὸ νεαπολιτικὸν τῆς ἀρχαίας συλλογῆς *Πενταμέρου* τοῦ Basile³, ἐν σκωτικῶν⁴, ἐν πολωνικῶν⁵ καὶ πολλὰ γερμανικά⁶.

1. Σαμογεδικόν: Ἀδελφοί, ὧν ἡ πρεσβυτέρα ῥίπτει ἀκόνην, ἐξ ἧς ποταμὸς μὲ ἀποκρήμινους ὄχθας· πυρόλιθον, ὁπόθεν ὕρος, κένιον, ὁπόθεν δάσος (Castrén, *Ethnologische Vorlesungen ueber die altaischen Voelker*. St Petersburg, 1857, σ. 165).—Φιννικόν: Οἱ φεύγοντες ῥίπτουσιν ὀλίγον ὕδωρ ὁπόθεν λίμνη. (Erik Rudbeck, I, 183). Ἐν λαπωνικῷ τινι ἄσματι ὁ υἱὸς τοῦ ἡλίου, μεταβάς εἰς χώραν μακρινήν, ἀρπάζει τὴν κόρην γίγαντος, ἣτις ἐπιβιβαζομένη εἰς τὸ πλοῖον, παραλαμβάνει τρεῖς μαγικάς πυξίδας, ἐν αἷς εἶχεν ἐν νεάνιδος ἀδελφοὶ τρέχοντες πρὸς σύλληψιν τῶν φυγάδων· ἀλλ' ἐκεῖνη λύει τὸν πρῶτον κόμβον, καὶ ἐγείρεται ἄνεμος σφοδρὸς κωλύων τοὺς ἀδελφούς· εἴτα προσεγγισάντων πάλιν λύει τὸν ἑτέρον καὶ σφοδρότερος ἄνεμος πνέει· λυθέντος δὲ καὶ τοῦ τρίτου κόμβου ἐγείρεται τρικυμία τοσούτον φοβερά, ὥστε οἱ ἀδελφοὶ μὴ δυνάμενοι νὰ ἐξακολουθήσωσι τὸν πλοῦν αὐτῶν, ἀναρριχῶνται ἐπὶ τῆς κορυφῆς ὕρους, ἵνα ἴδωσι τίνα διεύθυνσιν ἐπιδράσαν οἱ φυγάδες, ἀλλ' ἐκεῖ αἱ ἡλιακαὶ ἀκτίνες ἀπολιθοῦσιν αὐτούς. (Castrén, *Finnische Mythologie* σ. 324-326). Ἐν δὲ λαπωνικῷ παραμυθίῳ νέος κλέψας τὸν ἥππου γίγαντος διώκεται ὑπὸ τούτου. Κατὰ συμβουλήν δὲ τοῦ ἥππου ῥίπτει θειάφιον, ἐξ οὗ ἀναδύεται ἀπέραντος λίμνη, ἣν ῥοφᾷ ὁ γίγας, εἴτα πυρόλιθον ἐξ οὗ βουδὼν καὶ τελευταῖον κένιον, ἐξ οὗ δάσος (Germania τ. XV, σ. 178). Ἐν δ' ἑτέρῳ τινὶ ὁ νέος, ἄνευ ἥππου, ῥίπτει τὰ αὐτὰ, ἀντὶ δὲ τοῦ κτενίου φύλλον δένδρου. (αὐτ. σ. 183.)

2. Οὐγγρικόν: Ἐκξύστρας, ψήκτρας καὶ ῥακῶν φύονται δάση (Stier, *Ungarische Märchen u. Sagen*. ἀρ. 4).—Ῥωσικά: Κύρη διωχομένη ὑπὸ μαγίσης ῥίπτει τὸ μανδύγιόν της, μεταβαλλόμενον εἰς εὐρὺν ποταμὸν, καὶ κατόπιν κένιον (δάσος) (Ralston, *Contes populaires de la Russie*. 1874. σ. 143). Ἐν ἑτέρῳ μανδύγιον γίνεται λίμνη μεγάλη, κένιον δάσος καὶ ψήκτρα ὁφρὺς ὀρέων (αὐτ. σ. 172. 173).

3. Basile. *Pentamerone*; deutsch v. Liebrecht. I, 74. Σάπων (θάλασσα), κάμπος μὲ ξυράφια, δάσος ποταμὸς, πύργος.

4. Δυτικῆς ὀρεινῆς Σκωτίας. Βασιλόπουλον μετὰ κόρης διωκόντος γίγαντος· τὰ πράγματα λαμβάνουσιν ἐκ τῶν ὠτίων τοῦ ἥππου· κλάδος ἀγρίας κοκκυμηλέας γίνεταί πυκνοτάτη λόχη ἀκανθῶν, ἐν λιθάριον βράχος μέγας, κύστις ὕδατος εὐρεῖται λίμνη. (Campbell, *Popular Tales of the west Highlands* τ. I. ἀρ. 2.)

5. Κένιον, ψήκτρα, μήλον καὶ σινδόνη εἰς ποταμὸν, δάσος, ὕρος καὶ θάλασσα. (Woyciecki, *Polnische Märchen* III ἀρ. 10).

6. Grimm, K. u. H. M. ἀρ. 79.—Simrock, *Deutsche Märchen* ἀρ. 24.—Prähle, *Märchen für die Jugend* σ. 120.—Muellenhoff, *Märchen, Sagen u. Lieder aus Schleswig-Holstein* σ. 422.—Sommer, *Märchen* ἀρ. 9.—J. Haltrich, *Deutsche Volksmärchen aus dem Sachsenlande in Siebenbürgen*. 1856 ἀρ. 37. Ψήκτρα (δάσος, ὕρος), ξύστρα (ἀκανθῶν), κάτοπτρον (λίμνη, ὕρος), κένιον (ὕρος), φιαλὶς (κρυστάλλον)

Ἡ ἀπαγόρευσις τοῦ νὰ πῇ ὁ διψῶν ἀδελφὸς ἐκ τοῦ ὕδατος τοῦ περιεχομένου ἐν τῇ κοιλῷ· ματι ἔχοντες ζῶον, ὅπως μὴ εἰς αὐτὸ τὸ ζῶον μεταμορφωθῇ, δὲν τολμῶμεν νὰ ποφανθῶμεν ὅτι ἔχει σχέσιν μὲ τοὺς παγκοσμίους περὶ λυκανθρώπων μύθους· ὅπως ἂν ᾖ, τὸ ἡμέτερον παραμύθιον καὶ ἐκ τούτου φαίνεται ἀρχαιότερον τοῦ ἀνωτέρω παρατεθέντος γερμανικοῦ, ἐνθα ἡ μεταμόρφωσις δικαιολογεῖται διὰ τῶν μαγγανειῶν τῆς μητρυῆς. Ἡ μεταμόρφωσις εἰς ἀρνίον ἐνθυμίζει ἡμῖν τὸν τοῦ Φρίξου κριόν, καὶ τὰς παρ' ἀρχαίοις Ἑλλησι συγγραφεῦσιν ἀπαντώσας παρομοιώσεις τῶν νεφῶν ἐρίοις ἢ προβάτοις¹. Ἐντεῦθεν ἀναμφιβόλως καὶ οἱ ἀρχαῖοι καὶ νεώτεροι ἑλληνικοὶ μῦθοι περὶ Νηρηίδων (νεφέλαι) ἢ Μοιρῶν (παραλλαγὰι τῶν Νηρηίδων) ξαννοῦσιν ἔρια ἢ νηθουσῶν.

Ἡ Πούλιω ἀναρριχᾶται εἰς τὴν κορυφὴν δένδρου, ἀνακαλύπτεται ὑπὸ τοῦ βασιλόπαιδος καὶ διὰ δόλου καταβιβάζεται. Πολλαχού τῶν ἑλληνικῶν παραμυθίων ἀναφέρονται ὅμοια ἐπεισόδια, ὧν τινὰ σημειοῖ ὁ Χάν². Ὁ μῦθος οὗτος εἶνε ἀστρονομικός· ἐν ταῖς κοσμογονίαις πλείστων λαῶν ἀπαντῶσι δένδρα ὑψηλότατα καὶ ἀπρόσπελάστα τοῖς ἀνθρώποις, εἰς ὧν τὴν κορυφὴν οἰκεῖ ὁ ἥλιος ἢ ἀστὴρ τις³. Ἡ δὲ παράδοξος προσθήκη τοῦ ἡμετέρου παραμυθίου, καθ' ἣν ἐν ᾧ οἱ θεράποντες τοῦ βασιλέως ἡσυχολοῦντο νὰ κόψωσι τὸ κυπαρίσσι, τὸ ἀρνὶ λείπον αὐτὸ ἐδιπλασίαζε τὸν ὄγκον σου, ἔχει πιθανῶς σχέσιν μὲ τὰς ἑλληνικάς παραδόσεις περὶ τοῦ δένδρου τοῦ ὑποστηρίζοντος τὴν γῆν, ὅπερ περιονίζουσιν οἱ Λυκοκάντζαροι καὶ ὅπερ τάχιστα στερεοῦται, ἢ περὶ τοῦ ἐν τῇ σελήνῃ δένδρου, τὸ ὁποῖον πελεκίζει ὁ Κᾶν, καὶ τὸ ὁποῖον ἀναθάλλει προτοῦ νὰ ποκοπῇ τέλειον.

Ἡ πενθερά κρημνίζει τὴν Πούλιω εἰς τὸ πηγᾶδι καὶ θέλει νὰ σφάζῃ τὸ ἀρνίον, τοῦτο δ' ἐπικαλεῖται τὴν βοήθειαν αὐτῆς· ὁ Χάν παραβάλλει τούτῳ ὁμοίον τὴν νεαπολιτικὴν καὶ γερμανικὴν παραμυθίων⁴, οἷς προστεθείσθω καὶ παραλλαγὴ ἑτέρου γερμανικοῦ παραμυθίου δημοσιευθέντος ὑπὸ τῶν ἀδελφῶν Γρίμμ⁵.

Ἐκ τῶν ὁσῶν τοῦ σφαγέντος ἀρνίου, ἅτινα θάπτει ἡ ἀδελφὴ, φύεται μὴλέα, ἧς τὰ μῆλα οὐδεὶς ἄλλος ἐκτὸς τῆς Πούλιως δύναται νὰ δρέψῃ. Παραπλήσια διηγούνται καὶ ἕτερα ἑλληνικά, ποταμὸς), μαστίγιον (φραγμός), σκέπασμα ἥππου (λίμνη), δισάκκιον (ὕρος), ῥάκη (λίμνη), μαγικὴ βελόνη (πληρὺς βελονῶν), τεμάχιον ὕλου (πληρὺς ὁραυμάτων ὕλου).

1. Βλ. ἐν ἐκτάσει Mannhard, *Rossenwoff u. Roggenhund* σ. 51-52. καὶ τοῦ αὐτοῦ Germ. Mythen. 1858.

2. Hahn, Gr. u. Alban. Märchen. τ. Β' σ. 175.

3. Прѣл. A. de Gubernatis, la mythol. des plantes. 1878 art. Arbre.—Mannhardt ἐν Zeitschrift für Ethnologie. 1875 σ. 25 κέ.

4. Hahn τ. Β' σ. 176.

5. Grimm, K. u. H. M. 3 ἐκδ. τ. III σ. 20 (ἀρ. 11).

νικὰ παραμύθια¹. Ἐν τινι δὲ γερμανικῷ ἡ κακὴ μήτηρ σφάζει τὸ ἐρίφιον μιᾶς κόρης της· αὕτη ὁμως θάπτει τὰ ἐντόθια αὐτοῦ, ἀφ' ὧν ἀναθρῶσκει μὴλέα ἀργυρᾶ ἔχουσα φύλλα καὶ χρυσοὺς καρπούς, οἵτινες χαμηλῶνουνσι μὲν καὶ δέχονται νὰ κοπῶσιν ὅταν προσέρχηται ἡ ἀγαθὴ κόρη, ἀνέρχονται δ' εἰς ὕψος δυσπρόσιτον ὅταν πλησιάζωσιν αἱ κακαὶ ἀδελφαὶ ἢ ἡ μήτηρ². Τὴν πρώτην ἀρχὴν τῶν τοιούτων μύθων διορθώμεν ἐν τῷ αἰγυπτιακῷ τῶν δύο ἀδελφῶν παραμυθίῳ· ἀλλ' ἀναριθμητοὶ εἰσὶν οἱ μῦθοι, αἱ προλήψεις καὶ αἱ δοξασαὶ αἱ πηγάσασαι ἐκ τῆς περὶ μετεμψυχώσεως θεωρίας, καθ' ἣν μέρη τινὰ τοῦ σώματος, ἰδίως δὲ τὰ νομιζόμενα ὡς ἔδρα τῆς ψυχῆς, τὸ αἷμα, τὰ σπλάγχνα, τὰ ὅσθια, χρησιμεύουσιν ὡς ἀφετηρία τῆς νέας ζωῆς καὶ μετουσιώσεως τῶν ὄντων. Ἐν τοῖς ἡμετέροις δημοτικαῖς ἄσμασιν ἐκ τοῦ τάφου ἐραστῶν ἀναθάλλουσιν ἄνθη ἢ δένδρα ἀσπαζόμενα ἁλλήλα καὶ τοὺς κλάδους αὐτῶν συμπλέκοντα, ἀφ' οὗ ἐν ὅσῳ οἱ ἐρασταὶ ἔζων, διῆγον ἐν συμφοραῖς καὶ ὁδύναϊς· ἢ φυτεύονται δένδρα, ὧν ἡ τύχη συνδέεται μετὰ τῆς ζωῆς ἡρώων. Καὶ φύτεψε τριανταφυλλία καὶ μαῦρο καρυοφύλλι, καὶ ὅσα π' ἀνθίζουσιν, μᾶνα μου, καὶ βγάινουνε λουλούδια, ὁ γυῖός σου δὲν ἀπέθανε, μὰ πολεμᾷ τοὺς Τούρκους. Μ' ἂν ἔρθῃ μέρα Ὀλιβερά, μέρα φαρμακωμένη καὶ μαρκαθόνε καὶ τὰ δυὸ καὶ πέσουν τὰ μπουμπούκια, τότες καὶ ἐγὼ θὰ λαβῶθω, τὰ μαῦρα νὰ φορέσης.

Ἀξίον σημειώσεως προσέτι νομίζομεν ὅτι, ἐν ᾧ κατὰ τοὺς ἀρχαίους ἑλληνικοὺς μύθους ἡ ἀνανέωσις τινὸς γίνεται διερχομένου τοῦ σώματος διὰ τοῦ πυρός, κατὰ τοὺς γερμανικοὺς μύθους ἀπαιτεῖται ἡ τῶν ὁσῶν περισυναγωγή³. Ἐν τέλει τοῦ παραμυθίου ἀναφέρεται ὁ καταστερισμὸς τοῦ Ἀστερνου καὶ τῆς Πούλιως⁴. Συμβολὴ πολύτιμος εἰς τὴν σπουδὴν τῶν ἀστρονομικῶν μύθων τοῦ καθ' ἡμᾶς ἑλληνικοῦ λαοῦ, οὗς λίαν προσφύως Γερμανὸς τις λόγιος χαρακτηρίζει «ἀπῆλχσιν τοῦ φανταστικοῦ πνεύματος τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων».

Ἐν Μονάχῳ, 1879.

N. Γ. ΠΟΛΙΤΗΣ.

Γινώμαι καὶ σκέψεις ἠθικαὶ τοῦ δουκὸς

ΔΕ-ΛΑ-ΡΟΣΦΟΥΚΩ

[Μετάρρασις Γ. Ζωχιού.]

365.

Ἐμφυτὰ τινὰ προτερήματα εἰς ἐλαττώματα τρέπονται ἂν ἐλεύθερα ἀφεθῶσι· τὰ δὲ προτερήματα τὰ ἐξ ἔθους μένουσι πάντοτε ἀτελῆ, τῆς φύσεως μὴ συμμαχούσης. Τὸ φεῖδεσθαι, λόγου χάριν, καὶ τῶν ἰδίων κτημάτων καὶ τῆς

1. Βλ. π.χ. Hahn ἀρ. 29. κλπ.

2. Grimm ἀρ. 130 τ. II σ. 216 κέ.

3. Βλ. ἐν ἐκτάσει Mannhardt, *Germ. Mythen* σ. 57-75.

4. Τοῦτο ἐλλείπει ἐκ τῆς συλλογῆς τοῦ Χάν· τὴν παράλειψιν ταύτην δὲν εἰςέρομεν πῶς νὰ ἐξηγήσωμεν.

πρὸς τὸν πλησίον πίστεως, κανόνα πρέπει νὰ ἔχη τὴν φρόνησιν· ἀπ' ἐναντίας δὲ καὶ ἡ ἀγαθότης καὶ ἡ ἀνδρεία πολὺ τῆς τελειότητος ἀπέχουσι, τῆς φύσεως μὴ συνευδοκούσης.

366.

Ὅσας καὶ ἂν τρέφωμεν ἀμφιβολίας περὶ τῆς εἰλικρινείας τῶν πρὸς ἡμᾶς λαλούντων, πάντοτε πιστεύομεν, ὅτι πρὸς ἡμᾶς λαλοῦσιν ἀληθέστερον ἢ πρὸς τοὺς ἄλλους.

367.

Ὀλίγαι χρησταὶ γυναῖκες δὲν ἀπέκαμον, τὴν χρηστότητα μετερχόμεναι.

368.

Αἱ πλείσται χρησταὶ γυναῖκες κεκρυμμένοι εἶναι θησαυροί, οἵτινες κείνται ἐν ἀσφαλείᾳ, διότι οὐδεὶς αὐτοὺς ἀναζητεῖ.

369.

Ἡ πρὸς ἀποφυγὴν ἔρωτος αὐτόδουλος βία πολλάκις εἶναι σκληροτέρα τῆς ἐκ τοῦ ἀγαπώμενου προσώπου αὐστηρότητος.

370.

Οὐδεὶς ἀνάνδρος γινώσκει ἐν πάσῃ περιπτώσει τοῦ φόβου αὐτοῦ τὸ σύνολον.

371.

Σχεδὸν πάντοτε ὁ ἀγαπῶν πταίει, ἂν δὲν ἐνόησεν, ὅτι ἔπαυσεν ἡ πρὸς αὐτὸν ἀγάπη.

ΔΑΝΕΙΟΝ ΠΝΕΥΜΑ

Ἐν τινι χορῷ νέος προσκαλεῖ νεάνιδα γυμνὸν ἔχουσα τὸν τράχηλον καὶ τὸ στήθος μέχρις ἀκοσμίας· ἡ νεάνις ἰσορρεῖται, ἐρυθρὰ καὶ ἀπειροῦται πρὸς τὴν μητέρα της βλέμματα ἱκετευτικά.

— Σὰς παρακαλῶ, κύριε, λέγει ἡ μήτηρ τῆς κόρης πρὸς τὸν νέον, σὰς παρακαλῶ νὰ συγχωρήσῃς τὴν κόρην μου, διότι εἶνε ὀλίγον ἀγρία. — Ἀ, βέβαια! κυρία, ἀποκρίνεται ὁ νέος, τὸ καταλαμβάνω ἀπὸ τὴν ἐνδυμασίαν της.

— Πῶς; νυμφεύσεαι;

— Νυμφεύομαι, φίλε μου. Ἡ μελλοννυμφός μου εἶνε ὡραιότατή, μορφωμένη, καὶ ἀξιόλογος ἀγαθὴ κόρη. Ἐν μόνον ἐλάττωμα ἔχει... δὲν ἔξεύρει πιάτο.

— Καὶ τὸ ὀνομάζεις ἐλάττωμα αὐτό;

— Ἐννοεῖται. Διότι δὲν ἔξεύρει... καὶ ὁμῶς παίζει.

ΑΛΗΘΕΙΑΙ

* Ὁ ἐν τῷ κόσμῳ βίος εἶνε συνεχὴς διαστροφή πάσης ἀληθείας. Ψεύδομαι, ὅταν ζητῶ μετ' ἐνδιαφέροντος πληροφορίας περὶ τῆς υγείας ἢ περὶ τῶν ὑποθέσεων σας. Ψεύδεσθε, ὅταν μὲ δίδετε νὰ ἐννοήσω ὅτι εὐχαριστεῖσθε νὰ μ' ἐπισκέπτεσθε ἢ νὰ μὲ βλέπετε. Τροποποιῶ ἢ παραμορφῶ τὰ πράγματα, διὰ νὰ κάμω τὴν διήγησίν μου ζωηρὰν ἢ κοσμίαν. Καλλωπίζω, ἐλαττώνω ἢ ὑπερβάλλω τὴν γνώμην μου διὰ νὰ

τὴν κάμω ἀνεκτὴν. Μεταχειρίζομαι τὰ μεγάλα ἐπιθετα, διὰ τὰ περιγράφω τὴν εὐφυΐαν σας, καὶ τὰ μικρὰ διὰ τὰ σημάνω τὴν ἰδικήν μου. Ὑπαινίττομαι ἢ ἐπιμένω, μεγαλύνω ἢ μικρύνω, παρεκκλίνω ἢ διαστρέφω. Δὲν δύναται νὰ ἐξέλθῃ ἀπὸ τὰς χεῖράς μου ἡ ἀλήθεια παρ' ὅπως ἡ γυνὴ ἀπὸ τὸ κομμωτήριόν της, ζωγραφισμένη, ψιμυθισμένη, παραγεμισμένη, ὀλίγον τι στενωτέρα ἀπ' ἐδῶ, ὀλίγον τι πλατυτέρα ἀπ' ἐκεῖ. Μετὰ τινα χρόνον καταντῶ νὰ μὴ αἰσθάνωμαι πλέον τὰ ψεύματά μου, καθὼς μὴδὲ σεῖς τὰ ἰδικά σας· καὶ ἂν μανθάνομεν ὁ εἰς τοῦ ἄλλου τοὺς ἐνδομύχους διαλογισμούς, τοῦτο γίνεται παρὰ τὰς φράσεις, μὲ τὰς ὁποίας τοὺς καλλωπίζομεν (H. Taine).

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Πολλὰ εἰσι τὰ διδόμενα, ἐξ ὧν δύναται τις νὰ κρίνῃ περὶ τοῦ χαρακτῆρος λαοῦ τινος· μεταξὺ δὲ τούτων ἐν θεωρεῖ ὁ ἐν Χικάγῳ καθηγητῆς William Mathews καὶ τὸν τρόπον χαιρετισμοῦ τὸν ἐν χρήσει παρὰ τινι λαῷ. Τῆς δὲ γνώμης αὐτοῦ παραδείγματα ἀναφέρει ἐν τινι περιέργῳ αὐτοῦ συγγράμματι «Περὶ τῶν λέξεων καὶ τῆς χρήσεως καὶ καταχρήσεως αὐτῶν». Κατὰ ταῦτα ὁ μὲν Ἕλλην, καθὼς εὐεπίφορος εἰς τὴν χαρὰν, ἵνα προσαγορεύσῃ τινὰ λέγει «Χαῖρε»· ὁ Ῥωμαῖος, δι' ὃν ὑγεία καὶ εὐδαιμονία ἦσαν ταυτάσημα, προσηγόρευε τὸν συναντῶντα αὐτῷ διὰ τοῦ «Salve» τουτέστιν «ὕγιαίνε». Τὴν εἰς τὸ πεπρωμένον πίστιν τοῦ Ἀραβῆς εὐρίσκει τις εἰς αὐτὸν τὸν χαιρετισμὸν τοῦ «*Al*» θέλῃ ὁ Θεὸς, πηγαίνετε καλὰ» λέγει χαιρετίζων ὑμᾶς. Ἐν τῇ προσαγορεύσει τοῦ Τούρκου· «Εἴθε νὰ μὴ σμικρυνθῇ πότε ἡ σκιὰ τοῦ σώματός σου» δὲν ὑποδεικνύεται ἡ εὐχαρίστησις αὐτοῦ ὅτι ζῇ ἐν τόπῳ, ἐν ᾧ λάμπει διαρκῶς ὁ ἥλιος; Ἐὰν εὐρίσκεσθε ἐν Αἰγύπτῳ, ὅπου ἔνεκα τοῦ καύσωνος ἡ ἀφθονος ἀφιδρωτὶς εἶνε σωτήριος διὰ τοὺς κατοίκους, ὁ προσαγορεύων ὑμᾶς θὰ σᾶς ἐρωτήσῃ «Πῶς ἰδρώνετε;» Ὁ Ὀλλανδὸς, ἀεικλίνητος ταξιδιῶντης σᾶς προσαγορεύει ἐρωτῶν· «Πῶς βαδίζετε;» ὁ δὲ σύννους καὶ μελετηρὸς Σουηδὸς «Πῶς σκέπτεσθε;» Ὁ Κινέζος, οὐτινος κυριωτάτη τροφή εἶνε τὸ ὀρύζιον, ἵνα πληροφορηθῇ περὶ τῆς ὑγείας σας ἐρωτᾷ· «Ἐβάγετε τὸ ὀρύζι σας;» Ἀξιοσημείωτος εἶνε ὁ τρόπος, καθ' ὃν προσαγορεύουσιν οἱ χωρικοὶ Ἰρλανδοί· «Εἴθε νὰ ζήσῃ ἐπὶ μακρόν ἡ τιμὴ σου, καὶ ἡ κλίνη σου νὰ ἦνε ἐστρωμένη ἐν τῇ δόξῃ». Τὸ στουφῶδες καὶ ἀλληγορικὸν τοῦ ὕφους τούτου εἶνε κατὰ τινὰς τεκμήριον τῆς ἀνατολικῆς καταγωγῆς τοῦ λαοῦ τούτου. Ἐπίσης δ' ἀξιοσημείωτος εἶνε καὶ ὁ τρόπος τῆς προσαγορεύσεως τῶν Ἀγγλῶν ἐν τῇ βραχυλόγῳ ταύτῃ ἐκφράσει «How do you do» (πῶς πράττετε;) διαφαίνεται ἀμέσως ἡ δραστηριότης καὶ τὸ πρακτικὸν πνεῦμα τοῦ Ἀγ-

γλοσάξωνος· τόσον εἶνε ἔμφυτος αὐτῷ ἡ ἐργασία, τόσον φαίνεται εἰς αὐτὸν ἀδύνατον τὸ νὰ ἦνέ τις ἄργος, ὥστε τὸν συναντῶντα αὐτῷ δὲν ἐρωτᾷ «εἰάν πράττει τι» ἢ «τί πράττει» ἀλλὰ «πῶς τὸ πράττει».

Κατὰ τὴν ὑποδοχὴν τῆς πρώτης τοῦ ἔτους ἐν τοῖς ἀνακτόροις τοῦ Βερολίνου, τὸν γενικὸν θαυμασμὸν ἐλλέυσεν ὁ αὐστριακὸς πρεσβυτῆς κόμης Σεχένυης, φέρων μεγαλοπρεπῆ στολὴν Οὐγγρου μεγιστάνος. Ἡ στολὴ αὕτη, πατροπαράδοτος ἐν τῇ οἰκίᾳ τοῦ κόμητος, τιμᾶται 300, 000 μαρκῶν. Ἀντὶ κομβίων ἔχει σμαράγδους καὶ σαπφείρους. Ἡ ἐπὶ τοῦ ἀλπακίου πόρπῃ ἀποτελεῖται ἐξ ἀδαμάντων· ὁ δὲ μανδύας εἶνε χρυσοκέντητος.

Τὸ Μόναχον ὑπῆρξε πάντοτε πόλις, ἐν ᾗ αἱ καλαὶ τέχναι ἐπροστατεύθησαν καὶ ἤκμασαν. Ἐνῷ κατὰ τὸ παρελθὸν θέρος ἡ ζωγραφικὴ καὶ ἡ γλυπτικὴ διέλαμψαν ἐν τῇ Διεθνείᾳ Ἐκθέσει τῆς πόλεως ἐκείνης, κατὰ τὸ προσεχὲς θέρος θὰ διαγωνισθῇ ἐπὶ τῆς σκηνῆς τῆς αὐτῆς πόλεως τὸ ἄκρον ἄκτον τῶν γερμανῶν ὑποκριτῶν. Τὸν ἰούλιον θὰ διδαχθῇ ἐν τῷ Β. Θεάτρῳ σειρὰ κλασικῶν δραμάτων Γκαίτε, Σχίλλερ, Σέξπηρ, Κλάϊστ καὶ ἄλλων, ὑπὸ τῶν ἀρίστων ὑποκριτῶν τῶν θεάτρων Βερολίνου, Βιέννης, Μονάχου, Δρέσδης, Ἀμβούργου, Ἀνόβερ, Καρλσρούης καὶ Λειψίας. Οἱ μέχρι τοῦδε δηλώσαντες ὅτι θὰ μετὰσχῶσι τῶν παραστάσεων εἶνε 24 ὑποκριταὶ καὶ 13 ὑποκρίτριαι. Ἡ διεύθυνσις τῆς καλλιτεχνικῆς ταύτης πανηγύρεως ἀνετέθη τῷ δνομαστῷ ὑποκριτῇ τοῦ Μονάχου καὶ διευθυντῇ τοῦ δραματικοῦ τμήματος τοῦ Ὁδείου E. Πόσαρτ. Ἡ τῶν ξένων συρροὴ ἀγγέλλεται μεγάλη.

Εἰς ΑΝΑΓΝΩΣΤΗΣ.

ΜΙΑ ΣΥΜΒΟΥΛΗ ΚΑΘ' ΕΒΔΟΜΑΔΑ

Εἰς τὰ ψυχρὰ κλίματα, ὅπως διατηρῶσι τοὺς πόδας θερμούς καὶ προφυλάσσωσιν αὐτοὺς ἀπὸ τῆς ὑγρασίας, ἐπιστρωννύουσι τὰ ὑποδήματα διὰ πάτων ἐκ χονδρῆς φλανέλλας, τοιοῦτους δὲ ἐτοίμους εὐρίσκει τις καὶ ἐν Ἀθήναις ἐν τῷ κατὰ τὴν ὁδὸν Αἰδίου (ἀριθ. 130) ὑποδηματοποιεῖῳ τοῦ Γ. Περπινιά. Οἱ Ἀμερικανοὶ μεταχειρίζονται μέσον τι ἀπλούστερον καὶ εὐκολώτερον· ἐπιστρωννύουσι δῆλον ὅτι τὰ ὑποδήματα διὰ τεμαχίου στυποχάρτου ἢ καὶ ἀπλοῦ χάρτου, ὅπερ διαφυλάσσει στεγνοὺς καὶ θερμούς τοὺς πόδας ἀπορροφᾷ καὶ τὴν ἐλαχίστην ὑγρασίαν καὶ ἀπαλλάσσει τοὺς πόδας ἀπὸ τῆς πολλῆς πίεσεως καὶ τοῦ ὀγκοῦ τῶν ἐν τοῖς ὑποδήμασι μαλλίνων ἐπιστρωμάτων. Καὶ ἐν Ῥωσίᾳ μεταχειρίζονται τὸ μέσον τοῦτο· πολλοὶ δὲ διὰ μεγαλητέραν θερμότητα τῶν ποδῶν περικαλύπτουσι τοὺς πόδας διὰ χάρτου καὶ ἔπειτα φοροῦσι τὰς κάλτσας.